

**ІНСТИТУТ ЗАКОНОДАВСТВА
ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ**

**РЕФЕРАТИВНИЙ ОГЛЯД
ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРАВА**

Випуск 29-30

(січень – червень 2013 р.)

Київ – 2013

УДК 341:061.1ЄС

ББК 67.412(4)

Р45

СЕРІЯ «РЕФЕРАТИВНИЙ ОГЛЯД ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРАВА»

*Серію рекомендовано до друку Вченою радою Інституту законодавства
Верховної Ради України (Протокол № 9 від 26 жовтня 2006 р.)*

За загальною редакцією В. О. Зайчука,
Керівника Апарату Верховної Ради України,
академіка НАПН України

Р45 **Реферативний** огляд європейського права / За заг. ред. В. О. Зайчука.
– Вип. 29-30. – К., 2013. – 107 с.

Серію «Реферативний огляд європейського права» підготовлено Інститутом законодавства Верховної Ради України з метою оперативного системного інформування державних органів, наукових установ та громадськості щодо прийняття європейських законодавчих актів, розвитку європейської правової доктрини та судової практики ЄС.

Серію розраховано на народних депутатів України, депутатів місцевих рад, працівників секретаріатів комітетів і фракцій Верховної Ради України, помічників-консультантів народних депутатів України, а також фахівців, які працюють у сфері адаптації національного законодавства до норм європейського права.

УДК 341:061.1ЄС

ББК 67.412(4)

РЕЗЮМЕ ЗБІРНИКА

У першому розділі огляду подаються анотації новоухвалених актів Ради Європи. Зокрема, у першому півріччі 2013 року увагу Ради Європи було зосереджено на окремих питаннях діяльності ЄБРР та ЄСПЛ, гендерної рівності, промислової спадщини Європи тощо.

Серед новел законодавства Європейського Союзу, що його огляду присвячено другий розділ, варто назвати документи, що регулюють, зокрема, транскордонного перевезення готівки, окремі питання дотримання еквівалентності посвідчень водія на території ЄС, електронне оприлюднення випусків Офіційного вісника ЄС та ін.

Третій розділ збірника присвячено судовій практиці Європейського суду з прав людини за скаргами проти України. За означений період рішення Європейського суду з прав людини стосувалися переважно скарг громадян України на порушення прав на справедливий судовий розгляд, що здебільшого стосувалися невиконання рішень національних судів та затягування судових розглядів у національних судах.

Четвертий розділ огляду містить матеріали стосовно розробки і прийняття пакету документів щодо захисту персональних даних, економічних переваг Великої Британії від членства в ЄС та приєднання Хорватії до Європейського Союзу.

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК ОСНОВНИХ АБРЕВІАТУР ТА ТЕРМІНІВ.....	8
I. АКТИ РАДИ ЄВРОПИ	10
ДОКУМЕНТИ ПАРЛАМЕНТСЬКОЇ АСАМБЛЕЇ.....	10
<i>Резолюція 1913 (2013) від 22 січня 2013 року «Про діяльність Європейського банку реконструкції та розвитку (ЄБРР)»</i>	<i>10</i>
<i>Резолюція 1914 (2013) від 22 січня 2013 року «Про забезпечення життєздатності Страсбурзького суду: структурні недоліки в державах-учасниках»</i>	<i>11</i>
<i>Резолюція 1920 (2013) від 24 січня 2013 року «Про стан свободи ЗМІ в Європі»</i>	<i>12</i>
<i>Резолюція 1921 (2013) від 25 січня 2013 року «Про гендерну рівність, поєднання особистого та трудового життя, спільне виконання обов'язків»</i>	<i>14</i>
<i>Резолюція 1922 (2013) від 25 січня 2013 року «Про незаконне ввезення трудових мігрантів з метою примусу до праці»</i>	<i>15</i>
<i>Резолюція 1923 (2013) від 8 березня 2013 року «Про удосконалення порядку відбору експертів для основних механізмів Ради Європи з моніторингу прав людини»</i>	<i>16</i>
<i>Резолюція 1924 (2013) від 8 березня 2013 року «Про промислову спадщину в Європі»</i>	<i>17</i>
<i>Резолюція 1926 (2013) від 23 квітня 2013 року «Про боротьбу з „дитячим секс-туризмом”</i>	<i>18</i>
<i>Рекомендація 2007 (2013) від 22 січня 2013 року «Про забезпечення життєздатності Страсбурзького суду: структурні недоліки в державах-учасниках»</i>	<i>19</i>
<i>Рекомендація 2009 (2013) від 23 січня 2013 «До прийняття конвенції Ради Європи про боротьбу з незаконним обігом людських органів, тканин і клітин»</i>	<i>20</i>
<i>Рекомендація 2011 (2013) від 25 січня 2013 року «Про незаконне ввезення трудових мігрантів з метою примусу до праці»</i>	<i>21</i>
<i>Рекомендація 2012 (2013) від 8 травня 2013 року «Про удосконалення порядку відбору експертів для основних механізмів Ради Європи з моніторингу прав людини»</i>	<i>22</i>
II. ЗАКОНОДАВСТВО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ.....	23

<i>Регламент Ради (Євросоюз) № 55/2013 від 17 грудня 2012 року стосовно поширення сфери застосування Регламенту (Євросоюз) № 1214/2011 Європейського Парламенту та Ради про професійне транскордонне дорожнє перевезення готівки євро між державами – членами євросони.....</i>	<i>23</i>
<i>Рішення Комісії від 18 грудня 2012 року про еквівалентність категорій посвідчень водія (2013/21/Євросоюз).....</i>	<i>24</i>
<i>Регламент (Євросоюз) № 98/2013 Європейського Парламенту та Ради від 15 січня 2013 року про розміщення на ринку і використання прекурсорів вибухових речовин.....</i>	<i>24</i>
<i>Рекомендація Комісії від 20 лютого 2013 року «Інвестування у дітей: розірвання „порочного кола”» (2013/112/Євросоюз).....</i>	<i>25</i>
<i>Регламент Ради (Євросоюз) № 216/2013 від 7 березня 2013 року про електронну публікацію Офіційного вісника Європейського Союзу.....</i>	<i>26</i>

III. ПРАКТИКА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ ЗА СКАРГАМИ ПРОТИ УКРАЇНИ..... 27

<i>Рішення Європейського суду з прав людини у справі «ГРІНЕНКО проти України» від 15 листопада 2012 р. (Остаточне рішення від 15 лютого 2013 р., заява № 33627/06).....</i>	<i>27</i>
<i>Рішення Європейського суду з прав людини у справі «ХАЙРОВ проти України» від 15 листопада 2012 р. (Остаточне рішення від 15 лютого 2013 р., заява № 19157/06).....</i>	<i>30</i>
<i>Рішення Європейського суду з прав людини у справі «КОВАЛЬ ТА ІНШІ проти України» від 15 листопада 2012 р. (Остаточне рішення від 15 лютого 2013 р., заява № 22429/05).....</i>	<i>32</i>
<i>Рішення Європейського суду з прав людини у справі «НІКОЛАЄНКО проти України» від 15 листопада 2012 р. (Остаточне рішення від 15 лютого 2013 р., заява № 39994/06).....</i>	<i>36</i>
<i>Рішення Європейського суду з прав людини у справі «СЕРГІЙ АФАНАСЬЄВ проти України» від 15 листопада 2012 р. (Остаточне рішення від 15 лютого 2013 р., заява № 48057/06).....</i>	<i>39</i>
<i>Рішення Європейського суду з прав людини у справі «ЄРМОЛЕНКО проти України» від 15 листопада 2012 р. (Остаточне рішення від 15 лютого 2013 р., заява № 49218/10).....</i>	<i>42</i>

Рішення Європейського суду з прав людини у справі «ЄРОХІНА проти України» від 15 листопада 2012 р. (Остаточне рішення від 15 лютого 2013 р., заява № 12167/04).....	45
Рішення Європейського суду з прав людини у справі «ЗАМФЕРЕСКО проти України» від 15 листопада 2012 р. (Остаточне рішення від 15 лютого 2013 р., заява № 30075/06)	48
Рішення Європейського суду з прав людини у справі «САЛАХОВ ТА ІСЛЯМОВА проти України» від 14 березня 2013 р. (Остаточне рішення від 14 червня 2013 р., заява № 28005/08)	50
Рішення Європейського суду з прав людини у справі «ВСРЕНЦОВ проти України» від 11 квітня 2013 р. (Остаточне рішення від 11 липня 2013 р., заява № 20372/11).....	54
Рішення Європейського суду з прав людини у справі «ХАБРОВСЬКІ проти України» від 17 січня 2013 р. (Остаточне рішення від 17 квітня 2013 р., заява № 61680/10).....	56
Рішення Європейського суду з прав людини у справі «КАРАБЕТ ТА ІНШІ проти України» від 17 січня 2013 р. (остаточне рішення від 17 квітня 2013 р., заяви № 38906/07 та № 52025/07)	60
Рішення Європейського суду з прав людини у справі «МОСЕНДЗ проти України» від 17 січня 2013 р. (Остаточне рішення від 17 квітня 2013 р., заява № 52013/08).....	66
Рішення Європейського суду з прав людини у справі «СІЗАРЕВ проти України» від 17 січня 2003 р. (Остаточне рішення від 17 квітня 2013 р., заява № 17116/04).....	70
Рішення Європейського суду з прав людини у справі «СЛЮСАР проти України» від 17 січня 2013 р. (Остаточне рішення від 17 квітня 2013 р., заява № 39797/05).....	74
Рішення Європейського суду з прав людини у справі «ТИМОШЕНКО проти України» від 30 квітня 2013 р. (Остаточне рішення від 30 липня 2013 р., заява № 49872/11)..	77
Рішення Європейського суду з прав людини у справі «БАРІЛО проти України» від 16 травня 2013 р. (заява № 9607/06).....	80
Рішення Європейського суду з прав людини у справі «ЧОРНІЙ проти України» від 16 травня 2013 р. (заява № 35227/06).....	82
Рішення Європейського суду з прав людини у справі «ГАРНАГА проти України» від 16 травня 2013 р. (заява № 20390/07).....	83

<i>Рішення Європейського суду з прав людини у справі «ГАВУЛА проти України» від 16 травня 2013 р. (заява № 52652/07).....</i>	<i>85</i>
<i>Рішення Європейського суду з прав людини у справі «КОМАРОВА проти України» від 16 травня 2013 р. (заява № 13371/06)</i>	<i>87</i>
<i>Рішення Європейського суду з прав людини у справі «МАКСИМЕНКО ТА ГЕРАСИМЕНКО проти України» від 16 травня 2013р. (№ 49317/07).....</i>	<i>89</i>
<i>Рішення Європейського суду з прав людини у справі «САМОЙЛОВИЧ проти України» від 16 травня 2013 р. (заява №28969/04)</i>	<i>91</i>
<i>Рішення Європейського суду з прав людини у справі «ОЛЕКСАНДР ВОЛКОВ проти України» від 9 січня 2013 р. (Остаточне рішення від 27 травня 2013 р., заява № 21722/11)94</i>	
<i>Рішення Європейського суду з прав людини у справі «НАТАЛІЯ МИХАЙЛЕНКО проти України» від 30 травня 2013 р. (заява № 49069/11)</i>	<i>96</i>
<i>Рішення Європейського суду з прав людини у справі «ВАСИЛЬЧУК проти України» від 13 червня 2013 р. (заява № 24402/07)</i>	<i>97</i>
<i>Рішення Європейського суду з прав людини у справі «КОРОСТИЛЬОВ проти України» від 13 червня 2013 р. (заява №33643/03)</i>	<i>100</i>
<i>Рішення Європейського суду з прав людини у справі «КІРОВОГРАДОБЛЕНЕРГО проти України» від 27 червня 2013 р. (заява № 35088/07)</i>	<i>101</i>
IV. РОЗВИТОК ДОКТРИНИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРАВА.....	104
<i>ЄС прагне ухвалити законодавство щодо захисту даних до травня 2014 року.....</i>	<i>104</i>
<i>Економічні переваги для Великої Британії від членства в ЄС.</i>	<i>105</i>

ПЕРЕЛІК ОСНОВНИХ АБРЕВІАТУР ТА ТЕРМІНІВ

Договір ЄС – Договір про заснування Європейського Співтовариства.

ДФЄС – Договір про функціонування Європейського Союзу.

Євратом – Європейське Співтовариство з атомної енергії.

Європейська Рада – міждержавна складова Європейського Союзу, до якої входять глави держав чи урядів країн – членів ЄС та Голова Європейської Комісії. Європейська Рада збирається щонайменше двічі на рік під головуванням керівника держави чи уряду держави-члена, що головує в Раді.

Європейське Співтовариство (Співтовариство) – засноване згідно з Римським договором 1957 р. З 1993 р. цей термін було витіснено із загального вжитку терміном «Європейський Союз», тепер він застосовується для позначення міждержавного об'єднання держав-членів, які утворюють Європейський Союз.

Європейський суд – Європейський суд з прав людини.

Європейські Співтовариства – Європейське Співтовариство з Атомної Енергії, Європейське Співтовариство з вугілля та сталі, а також Європейське Економічне Співтовариство. Внаслідок їх злиття у 1967 р. цими трьома Співтовариствами керують єдині інституції, тому часто їх узагальнено називають «Європейське Співтовариство». Відколи у 2002 р. Європейське Співтовариство з вугілля та сталі припинило існування, фактично залишилося два Європейських Співтовариства.

ЄП – Європейський Парламент. Одна з п'яти інституцій (разом із Радою, Комісією, Судом та Рахунковою палатою) Європейського Співтовариства. Є асамблеєю представників держав – членів ЄС, обирається прямим загальним голосуванням.

ЄПБО – Європейська політика безпеки та оборони.

ЄС – Європейський Союз. Заснований згідно з Договором про Європейський Союз 1993 р. (інші назви – Маастрихтський договір, Договір про ЄС або ДЄС).

КМ (Комітет міністрів) – Комітет міністрів Ради Європи.

Комісія (Європейська Комісія) – одна з п'яти інституцій Європейського Співтовариства.

ПАРЄ – Парламентська асамблея Ради Європи.

Рада (Рада ЄС) – одна з п'яти інституцій Європейського Співтовариства.

РЄ – Рада Європи.

СЗБП – Спільна зовнішня та безпекова політика («другий стовп» Європейського Союзу).

СОТ – Світова організація торгівлі.

Суд ЄС – Суд Європейських Співтовариств. Одна з п'яти інституцій Європейського Співтовариства.

«Тройка» (ЄС) – складається з держави-члена, яка головує в Раді, держави-члена, яка головувала попередні шість місяців та держави-члена, яка головуватиме наступні шість місяців. Термін походить від назви старовинної руської запряжки з трьох коней.

ЮВС – співпраця у сфері юстиції та внутрішніх справ (ЮВС) (Частина VI Договору ЄС), що разом з Європейськими Співтовариствами й спільною зовнішньою та безпековою політикою (СЗБП) є одним із «трьох стовпів» підвалин «архітектури» об'єднаної Європи, визначених Договором ЄС. Основною метою співпраці у сфері ЮВС є практичне втілення принципу вільного пересування осіб.

I. АКТИ РАДИ ЄВРОПИ

ДОКУМЕНТИ ПАРЛАМЕНТСЬКОЇ АСАМБЛЕЇ

Резолюція 1913 (2013) від 22 січня 2013 року «Про діяльність Європейського банку реконструкції та розвитку (ЄБРР)»

Resolution 1913 (2013) The activities of the European Bank for Reconstruction and Development (EBRD) in 2010-12

Парламентська асамблея розглянула діяльність Європейського банку реконструкції та розвитку (ЄБРР) за період 2010-2012 років у світлі звітів Банку та доповіді, підготовленої Комісією з політичних питань і демократії.

В угоді про співпрацю, укладеною між Радою Європи та ЄБРР в 1992 році, обидві організації домовилися обмінюватися інформацією, зокрема, щодо моніторингу та оцінки розвитку демократії в Центральній і Східній Європі. Проводячи дебати з питань діяльності ЄБРР Асамблея здійснює парламентський нагляд за операціями Банку.

Асамблея вітає розроблену ЄБРР нову методику оцінки впливу його проектів на перехідний процес в країнах операцій, а саме набір показників перехідного процесу, представлений в Доповіді ЄБРР про перехідний процес за 2010 рік.

Вона з цікавістю відзначає Меморандум про взаєморозуміння, підписаний в 2011 році Банком з Європейською комісією та Європейським інвестиційним банком (ЄІБ), який спрямований на досягнення більш тісної взаємодії між його учасниками.

ЄБРР, ЄІБ та Світовий банк анонсували новий спільний План дій на період 2013-2014 років із зобов'язанням виділити 30 млрд. євро на підтримку відновлення економіки і зростання в Центральній і Південно-Східній Європі.

Асамблея також вітає розширення - на виконання Довільської декларації 2011 року - географічного охоплення мандата ЄБРР в цілях підтримки перехідного процесу в країнах Південного і Східного Середземномор'я

Асамблея відзначає зроблені останнім часом зусилля по перегляду та оновленню Банком методики оцінки дотримання країнами операцій політичних аспектів мандату ЄБРР на основі чотирьох основних критеріїв: репрезентативність та підзвітність органів влади; громадянське суспільство, ЗМІ та участь громадян у суспільному житті; верховенство права та доступ до правосуддя; громадянські і політичні права.

Вона розраховує на ефективну реалізацію цієї нової методики і закликає ЄБРР до зміцнення співробітництва з Радою Європи - зокрема з Асамблеєю - у проведенні оцінки та моніторингу ситуації.

Резолюція 1914 (2013) від 22 січня 2013 року «Про забезпечення життєздатності Страсбурзького суду: структурні недоліки в державах-учасниках»

Resolution 1914 (2013) Ensuring the viability of the Strasbourg Court: structural deficiencies in States Parties

Парламентська асамблея вважає, що за життєздатність правозахисної системи, побудованої на Європейській конвенції з прав людини, поряд з Комітетом міністрів спільно відповідають держави-учасниці та Європейський суд з прав людини («Суд»). При цьому головна відповідальність за реальне дотримання Конвенції на національному рівні лежить на державах.

Асамблея нагадує про роботу, раніше проведenu нею з цього питання, зокрема, про резолюції та рекомендації щодо виконання постанов Суду, включаючи резолюції 1516 (2006) і 1787 (2011) та рекомендації 1764 (2006) і 1955 (2011), а також про свою резолюцію 1856 (2012) «Гарантування авторитету та ефективності Європейського суду з прав людини».

Асамблея підтверджує, як підкреслюється в резолюції 1787 (2011), що, зокрема, в Болгарії, Греції, Італії, Республіці Молдова, Польщі, Російській Федерації, Румунії, Туреччині та Україні є серйозні структурні проблеми, які призводять до затримок виконання постанов Суду.

Асамблея закликає держави-учасниці: нарощувати зусилля по повному і якнайшвидшому виконанню постанов Суду, в тому числі за допомогою здійснення Інтерлакенської декларації та Плану

дій, прийнятого 19 лютого 2010 року, а також Ізмірської декларації, прийнятої 27 квітня 2011 року, і Брайтонської декларації, прийнятої 20 квітня 2012 року, розглянути питання про створення національного органу, що відповідає виключно за виконання постанов Суду для того, щоб не допускати колізії повноважень з представником уряду в Суді; внести зміни до законодавства у відповідності до стандартів, що відображають прецедентну практику Суду, і забезпечувати виконання Конвенції усіма відповідними національними органами; створити ефективні внутрішні засоби правового захисту, особливо в областях, де є структурні проблеми; вжити комплекс заходів з метою пропаганди стандартів Конвенції в інтерпретації Суду шляхом створення постійно діючих недержавних центрів, які консультували б потенційних заявників з питань, що стосуються стандартів Конвенції; посилити взаємодію між державними органами та громадянським суспільством, колегіями адвокатів, фахівцями та національними правозахисними структурами; посилити юридичні гарантії незалежності членів Суду та забезпечити їх імунітет.

Попередня робота Асамблеї свідчить про необхідність підвищення ролі національних парламентів у моніторингу ефективного дотримання стандартів Конвенції на національному рівні. Виходячи з цього Асамблея закликає держави-учасники проводити в життя базові принципи парламентського нагляду у цій сфері, викладені в резолюції 1823 (2011) «Національні парламенти - гаранті прав людини в Європі».

Резолюція 1920 (2013) від 24 січня 2013 року «Про стан свободи ЗМІ в Європі»

Resolution 1920 (2013) The state of media freedom in Europe

Парламентська асамблея підкреслює, що свобода вираження поглядів та інформації є наріжним каменем ефективного управління і процвітаючої демократії, а також одним з основних зобов'язань кожної держави-члена відповідно до статті 10 Європейської конвенції про права людини

Асамблея засуджує численні замахы на журналістів, що спеціалізуються на розслідуваннях, а також погрози на адресу осіб, які співпрацюють зі ЗМІ, що спеціалізуються на розслідуваннях.

Асамблея закликає компетентні органи проводити належні розслідування по таких справах для того, щоб залучати до відповідальності замовників.

Асамблея нагадує державам-членам про рекомендації Комітету міністрів СМ / Rec (2007) 15 і R (1999) 15 про заходи, що стосуються освітлення виборчих кампаній у ЗМІ.

Асамблея закликає держави-члени вжити належних заходів для забезпечення прозорості та плюралізму ЗМІ і для утвердження високих стандартів журналістики. Асамблея вітає доповідь з питань прозорості прав володіння ЗМІ в Європі, підготовлений організацією «Access Info Europe» (Мадрид) і Медіа-програмою Відкритого суспільства (Лондон) у жовтні 2012 року і пропонує Європейській аудіовізуальній обсерваторії (Страсбург) продовжувати формувати свою базу даних MAVISE по власникам ЗМІ і сприяти своїм членам у забезпеченні прозорості в питаннях прав власності на ЗМІ.

Вона нагадує державам-членам про пункти 8.20 і 8.21 резолюції 1636 (2008) «Індикатори положення ЗМІ в умовах демократії»: компанії суспільного мовлення повинні бути захищені від політичного втручання у свою повсякденну діяльність та редакційну політику; високі керівні посади не повинні займати люди, явним чином пов'язані з політичними партіями; компанії суспільного мовлення повинні створити власні кодекси поведінки, які стосуються роботи журналістів і які забезпечують незалежність редакцій від політичного впливу.

Асамблея висловлює жаль у зв'язку з тим, що влада деяких держав-членів після зміни уряду поміняла керівництво громадських мовних компаній з метою здійснення впливу на політичну орієнтацію останніх.

Асамблея нагадує державам-членам про переглянуту Європейську соціальну хартію і закликає журналістів користуватися своїми колективними правами для поліпшення умов найму.

Резолюція 1921 (2013) від 25 січня 2013 року «Про гендерну рівність, поєднання особистого та трудового життя, спільне виконання обов'язків»

Resolution 1921 (2013) Gender equality, reconciliation of private and working life and co-responsibility

Парламентська асамблея вважає, що заходи щодо забезпечення поєднання особистої та трудового життя повинні систематично і послідовно проводитись всіма державами-членами, з тим щоб кожен бажаючий міг займатися трудовою діяльністю і гармонійно поєднувати її зі своїм особистим і сімейним життям.

Асамблея, спираючись на наявний передовий досвід, закликає владу держав-членів Ради Європи: забезпечувати належне обслуговування утриманців (дітей та осіб похилого віку); створити систему відпусток для батьків та механізми фінансової підтримки, орієнтовані на задоволення потреб сімей, особливо у сфері утримання та освіти дітей.

Вона також закликає держави-члени змінити трудове законодавство таким чином, щоб воно допускало і стимулювало розвиток більш гнучких форм організації трудового процесу, як наприклад, зміна режиму робочого дня, роботу за гнучким графіком, роботу у віддаленому режимі; поважати право батьків на розподіл обов'язків, забезпечивши, щоб сімейне законодавство передбачало у разі роздільного проживання подружжя або розлучення можливість спільної опіки над дітьми заради їхнього блага на основі взаємної згоди; впровадити в трудове законодавство принцип, згідно з яким ці форми організації праці не повинні негативно позначатися на службовому зростанні; сприяти добровільному застосуванню підприємствами більш пільгових, ніж передбачено законодавством, заходів щодо забезпечення поєднання особистої та трудового життя; на підтримку заходів щодо забезпечення поєднання особистої та трудового життя впроваджувати механізми фінансової допомоги (безвідсоткове або пільгове кредитування); встановити з соціальними партнерами та громадянським суспільством діалог з метою просування принципів, викладених у цій резолюції.

Резолюція 1922 (2013) від 25 січня 2013 року «Про незаконне ввезення трудових мігрантів з метою примусу до праці»

Resolution 1922 (2013) Trafficking of migrant workers for forced labour

Парламентська Асамблея занепокоєна широкими масштабами торгівлі людьми. Дане явище зачіпає «секс-індустрію», сільське господарство, будівництво, текстильну промисловість, готельне господарство та громадське харчування, обробну промисловість, побутове рабство і працю в якості домашньої прислуги (у тому числі в домогосподарствах дипломатів), примус до жебрацтва та кишенькових крадіжок, а також торгівлю органами.

Асамблея рекомендує державам-членам Ради Європи та державам-спостерігачам, а також партнерам у зміцненні демократії боротися з явищем незаконного ввезення трудових мігрантів з метою примусу до праці, зважаючи на особливу вразливість цих людей, шляхом:

- створення міцної правової бази для притягнення до відповідальності винуватців злочинів і кінцевих споживачів,
- призначення незалежного національного доповідача з питань торгівлі людьми,
- заохочення регулярних і узгоджених перевірок організаціями, відповідальними за регулювання питань зайнятості, охорони здоров'я і забезпечення безпеки в секторах, що піддаються найбільшому ризику, заохочення працівників до самоорганізації, а також шляхом залучення до протидії торгівлі людьми агентств з працевлаштування;
- підвищення ролі інспекторів праці та виділення достатніх людських і фінансових ресурсів для забезпечення ними ефективного контролю трудової діяльності,
- вжиття заходів щодо зменшення попиту на послуги осіб, ввезених незаконно з метою примусу до праці,
- прийняття планів дій з протидії торгівлі людьми та залучення парламентів до їх розробки,
- ратифікації та виконання, якщо вони цього ще не зробили, Конвенції Ради Європи про протидію торгівлі людьми та Конвенції

Міжнародної організації праці про гідну працю домашніх працівників.

Крім того, Асамблея рекомендує їм переглянути свою політику з питань імміграції та повернення для приведення її у відповідність до рекомендацій Групи експертів Ради Європи по боротьбі з торгівлею людьми (ГРЕТА), забезпечивши, щоб особи, незаконно ввезені в цілях примусу до праці, розглядалися насамперед як жертви, які потребують захисту, а не як порушники правил міграційного контролю.

Резолюція 1923 (2013) від 8 березня 2013 року «Про удосконалення порядку відбору експертів для основних механізмів Ради Європи з моніторингу прав людини»

Resolution 1923 (2013) Reinforcing the selection processes for experts of key Council of Europe human rights monitoring mechanisms

Кредит довіри до Ради Європи залежить від ефективності та якості його основних механізмів моніторингу прав людини, які забезпечують дотримання державами своїх зобов'язань перед Радою Європи і один перед одним. У число цих механізмів входять, зокрема, Європейський комітет із запобігання катуванням та нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню (КПП), Європейська комісія проти расизму та нетерпимості (ЄКРН), Європейський комітет з соціальних прав і Консультативний комітет Рамкової конвенції про захист національних меншин.

Процедура і критерії відбору членів КПП, зафіксовані Асамблеєю в резолюціях 1540 (2007) і 1808 (2011), найбільш придатні для досягнення вищезазначеної мети і тому повинні служити в якості позитивного прикладу.

У зв'язку з цим Асамблея пропонує наступні загальні мінімальні стандарти процедур відбору:

- термін служби експертів повинен бути розумно обмежений і не повинен продовжуватися більше двох разів;

- повинні застосовуватися такі критерії відбору, як незалежність і наявність високих морально-етичних якостей, готовність працювати, а також визнаний досвід у відповідних областях та володіння іноземними мовами;

- експерти не повинні призначатися до тих пір, поки вони не покинули посаду або були переведені з посади, знаходження на якій може призвести до ситуації реального або сприйманого в якості такого конфлікту інтересів.

На національному рівні процедури відбору повинні бути прозорими і відкритими для конкуренції; це може досягатися, зокрема, за допомогою проведення відкритих конкурсів для кандидатів. Участь відповідних державних і недержавних органів, зокрема національних парламентів, могло б надати додаткову легітимність процесу відбору, а на рівні Ради Європи слід залучати обидва статутних органи: Парламентську асамблею і Комітет міністрів.

Резолюція 1924 (2013) від 8 березня 2013 року «Про промислову спадщину в Європі»

Resolution 1924 (2013) Industrial heritage in Europe

Асамблея вважає, що ефективний захист європейської промислової спадщини вимагає застосування щодо неї якоїсь європейської системи позначень, яка забезпечила б проміжний (європейський) рівень захисту для об'єктів, які, безсумнівно, мають європейське, якщо не всесвітнє, значення, і яка застосовувалася б і до так званих «сузір'їв спадщини» (об'єкти, пов'язані один з одним тематично або територіально).

Асамблея підтримує Європейську федерацію асоціацій промислової та технічної спадщини (E-FAITH), яка проводить кампанію за проголошення 2015 Роком європейської промислової спадщини.

Для того щоб забезпечити збереження спадщини Європейської індустріальної епохи для майбутніх поколінь, Асамблея рекомендує державам - членам Ради Європи: підписати, ратифікувати та застосовувати Європейську конвенцію про ландшафти та Рамкову конвенцію Ради Європи про значення культурної спадщини для суспільства; приєднатися до Розширеної часткової угоди про культурні маршрути Ради Європи та мережі «Європейський маршрут промислової спадщини»; включити в законодавство про захист історичних об'єктів спеціальні критерії, які застосовуватимуться до промислової спадщини, для того, щоб

охопити таким захистом якомога більше об'єктів; сформувати міждисциплінарні дослідницькі групи за участю вчених та інженерів для складання та регулярного оновлення всеосяжних переліків об'єктів промислової спадщини на регіональному та національному рівні.

Європейському Союзу та ЮНЕСКО Асамблея пропонує: співпрацювати з Радою Європи в її зусиллях з підтримки ефективного виконання Рамкової конвенції Ради Європи про значення культурної спадщини для суспільства та Європейської конвенції про ландшафти стосовно промислової спадщини; налагодити загальноєвропейський обмін і контакти спільно з Радою Європи та іншими профільними організаціями, що володіють досвідом в області культурної спадщини, такими як мережа Європейських маршрутів промислової спадщини, Європейська федерація асоціацій промислової та технічної спадщини та «Європа Ностра», для того щоб розробити рекомендації і створити фінансові стимули для захисту і збереження об'єктів промислової спадщини повсюди в Європі та скласти повний представницький перелік європейських промислових пам'яток.

Асамблея пропонує Конгресу місцевих і регіональних влад Ради Європи враховувати цю резолюцію і сприяти співпраці між місцевими та регіональними властями в галузі охорони та пропаганди промислової спадщини.

Резолюція 1926 (2013) від 23 квітня 2013 року «Про боротьбу з „дитячим секс-туризмом”»

Resolution 1926 (2013) Fighting “child sex tourism”

У цьому документі Парламентська асамблея закликає до ухвалення цілеспрямованих заходів правового і нормативного характеру для ефективної боротьби з дитячим секс-туризмом. Вжиті заходи повинні бути спрямовані на профілактику, притягнення до відповідальності правопорушників, захист жертв і розробку відповідних заходів політики та міжнародного співробітництва (підхід «4П») як у країнах походження, так і країнах призначення секс-туристів.

Беручи до уваги транскордонний характер дитячого сексу-туризму, поліція і судові органи повинні тісно взаємодіяти на міжнародному рівні.

Виходячи з цього, Асамблея закликає держави-члени Ради Європи по відношенню до необхідних законодавчих заходів підписати і ратифікувати, якщо це ще не зроблено, міжнародні та регіональні нормовстановлюючі документи в сфері захисту дітей від сексуальної експлуатації, і зокрема Конвенцію Ради Європи про захист від сексуальної експлуатації та сексуальних зловживань (Лансаротська конвенція), забезпечувати захист дітей віком до 18 років від сексуальної експлуатації та створювати, впроваджувати і контролювати механізми, які не допускають виїзду за кордон сексуальних злочинців, що відносяться до групи високого ризику.

Що стосується застосовуваних заходів політики, то тут вона пропонує державам-членам: активно пропагувати відповідальний і етичний туризм, розширювати міжнародне співробітництво у справі переслідування туристів - сексуальних злочинців, дотримуватися комплексного підходу і вести боротьбу одночасно з усіма проявами сексуальної експлуатації дітей, а також збільшити фінансову, організаційну і технічну підтримку всім учасникам боротьби з дитячим секс-туризмом в країнах призначення.

Асамблея закликає національні органи влади і парламенти, а також будь-які зацікавлені державні або приватні організації приєднатися до кампанії Ради Європи «Кожен п'ятий» по припиненню сексуального насильства щодо дітей, підтримувати її проведення та вносити до неї свій внесок.

Рекомендація 2007 (2013) від 22 січня 2013 року «Про забезпечення життєздатності Страсбурзького суду: структурні недоліки в державах-учасниках»

Recommendation 2007 (2013) Ensuring the viability of the Strasbourg Court: structural deficiencies in States Parties

Парламентська асамблея, посилаючись на резолюцію 1914 (2013) «Забезпечення життєздатності Страсбурзького суду: структурні недоліки в державах-учасниках», закликає Комітет міністрів використовувати всі наявні засоби для забезпечення

життєздатності Європейського суду з прав людини («Суду») і з цією метою рекомендує Комітету :

- розглянути можливість подальшого розвитку бази даних HUDOC Суду і перетворення її на повноцінну базу даних про прецедентну практику Суду включаючи справи, що знаходяться в Суді на стадії розгляду, а також створення власної бази даних з інформацією про виконання постанов Суду; ця база даних також повинна включати інформацію про використанні Судом процедури «пілотних» постанов і про наглядові процедури, які здійснюються Комітетом міністрів;

- продовжувати приділяти пріоритетну увагу виконанню «пілотних» постанов Суду та інших постанов, в яких виявляються структурні проблеми;

- вивчити можливість регулярного проведення статистичного аналізу ходу усунення структурних недоліків, виявлених Судом та Комітетом міністрів;

- забезпечити належне кадрове забезпечення Секретаріату, що займається питаннями виконання постанов Суду.

Асамблея повторює заклик, який міститься в рекомендаціях 1764 (2006) і 1955 (2011) «Виконання рішень Європейського суду з прав людини», посилити тиск і прийняти більш дієві заходи у випадках затягування виконання або хронічного невиконання рішень Суду державами-учасницями.

Рекомендація 2009 (2013) від 23 січня 2013 «До прийняття конвенції Ради Європи про боротьбу з незаконним обігом людських органів, тканин і клітин»

Recommendation 2009 (2013) Towards a Council of Europe convention to combat trafficking in organs, tissues and cells of human origin

Парламентська асамблея вітає попередній проект конвенції Ради Європи про боротьбу з незаконним обігом людських органів.

В цьому документі Асамблея рекомендує Комітету міністрів: доповнити положення проекту конвенції, що стосуються заходів щодо запобігання незаконного обігу органів, захисту жертв та національного та міжнародного співробітництва в боротьбі з таким незаконним обігом, включити в конвенцію положення про

«пом'якшуючі обставини», включити в конвенцію положення, яке скасовує в цілях боротьби з «трансплантаційним туризмом» застосування звичайного правила подвійного постачання.

Також вона пропонує включити в конвенцію положення, що забороняє вилучення та використання для цілей трансплантації органів осіб, позбавлених волі - як живих, так і померлих; передбачити створення незалежного представницького і ефективного комітету сторін, на який буде покладено конкретна функція по здійсненню координації та моніторингу, зокрема на основі передбачених для сторін вимог щодо звітності, доручивши компетентним комітетам - Європейському комітету з проблем злочинності та Комітету з біоетики - нагляд за виконанням конвенції; прийняти рішення стосовно дорожньої карти підготовки додаткового протоколу по боротьбі з незаконним обігом людських тканин і клітин.

Асамблея також рекомендує Комітету міністрів закликати ті держави, які ще не зробили цього, підписати і ратифікувати дві інші конвенції Ради Європи, що стосуються боротьби з незаконним обігом людських органів, зокрема Конвенцію про права людини та біомедицину та Додатковий протокол до неї, що стосується трансплантації органів і тканин людини та Конвенцію про протидію торгівлі людьми.

Рекомендація 2011 (2013) від 25 січня 2013 року «Про незаконне ввезення трудових мігрантів з метою примусу до праці»

Recommendation 2011 (2013) Trafficking of migrant workers for forced labour

Парламентська асамблея посилається на свою резолюцію 1922 (2013) «Про незаконне ввезення трудових мігрантів з метою примусу до праці».

У цьому зв'язку вона закликає Комітет міністрів: розглянути проблему отримання цілісних і порівнянних даних про торгівлю людьми, в тому числі про торгівлю в цілях примусу до праці, з тим щоб заповнити наявний недолік достовірної статистики, запропонувавши Групі ГРЕТА надати в цьому сприяння.

Також вона рекомендує організувати навчальні програми для осіб, які займаються вирішенням проблем торгівлі людьми, і зокрема для тих з них, хто займається виявленням серед трудових

мігрантів жертв торгівлі людьми і наданням їм допомоги (співробітників правоохоронних та інших служб, інспекторів праці, членів профспілок та об'єднань роботодавців, неурядових організацій та ін.).

Комітетові міністрів пропонується залучати до цієї роботи Групу ГРЕТА і вивчити можливість затвердження спільної програми з Європейським союзом у рамках його Стратегії викорінення торгівлі людьми на 2012-2016 роки; запропонувати Групі держав по боротьбі з корупцією (ГРЕКО) і Групі ГРЕТА вивчити взаємозв'язок між корупцією та торгівлею людьми, у тому числі шляхом проведення дослідження з цього питання власними силами або за допомогою сторонньої організації та надати Групі експертів Ради Європи з боротьби з торгівлею людьми (ГРЕТА) достатні фінансові та кадрові ресурси і забезпечити незалежність призначених експертів.

Рекомендація 2012 (2013) від 8 травня 2013 року «Про удосконалення порядку відбору експертів для основних механізмів Ради Європи з моніторингу прав людини»

Recommendation 2012 (2013) Reinforcing the selection processes for experts of key Council of Europe human rights monitoring mechanisms

Парламентська асамблея посилається на Резолюцію 1923 (2013) «Удосконалення порядку відбору експертів для основних механізмів Ради Європи з моніторингу прав людини» і пропонує Комітету міністрів у контексті своєї роботи, пов'язаної з призначенням експертів до органів Ради Європи, які здійснюють моніторинг прав людини, враховувати рекомендації щодо вдосконалення національних процедур відбору та підвищення рівня таких експертів, які містяться в ній. Крім того, норми, які гарантують незалежність органів, що здійснюють моніторинг прав людини, повинні передбачати можливість відкликання або звільнення від обов'язків експерта, у якого виник конфлікт інтересів.

II. ЗАКОНОДАВСТВО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Регламент Ради (Євросоюз) № 55/2013 від 17 грудня 2012 року стосовно поширення сфери застосування Регламенту (Євросоюз) № 1214/2011 Європейського Парламенту та Ради про професійне транскордонне дорожнє перевезення готівки євро між державами – членами євросони

Council Regulation (EU) No 55/2013 of 17 December 2012 concerning the extension of the scope of Regulation (EU) No 1214/2011 of the European Parliament and of the Council on the professional cross-border transport of euro cash by road between euro area Member States

Регламент (Євросоюз) № 1214/2011 Європейського Парламенту та Ради спрямований на сприяння транскордонному перевезенню готівки євро між державами-членами, але при цьому його дія поширюється лише на території тих держав-членів, які запровадили євро як єдину валюту.

З метою підготовки до введення євро, а згодом – до повного переходу до обігу євро як єдиної валюти у державах, які досі цього не зробили, виникла необхідність поширення дії зазначеного Регламенту на території таких країн з дати ухвалення Радою рішення про скасування обмежень щодо тих держав-членів, які бажають увійти до зони євро, враховуючи статтю 140(2) ДФЄС.

Це зумовлено також самим принципом обігу єдиної валюти, який передбачає вільний рух готівки між державами-членами Європейського Союзу. Завдяки відмінностям у відповідному національному законодавстві держав-членів, загалом досить складно здійснювати професійне транскордонне дорожнє перевезення готівки євро між територіями держав-членів; ця ситуація суперечить принципу вільного обігу євро і порушує принцип свободи надання послуг, що належить до основоположних принципів функціонування ЄС.

Регламент набирає чинності через 12 місяців з дати його опублікування в «Офіційному віснику Європейського Союзу».

Рішення Комісії від 18 грудня 2012 року про еквівалентність категорій посвідчень водія (2013/21/Євросоюз)

Commission Decision of 18 December 2012 on equivalences between categories of driving licences (2013/21/EU)

Це Рішення має забезпечити взаємне визнання всіх чинних посвідчень водія, виданих у будь-якій з держав – членів ЄС, що нині перебувають в обігу, включаючи ті, що видані до дати початку застосування принципу взаємного визнання. При цьому слід враховувати, що принцип взаємного визнання передбачає також повне визнання всіх прав, які надано власнику таких прав водія згідно з національним законодавством, чинним на момент їх видачі. Відповідна оновлена таблиця еквівалентності категорій посвідчень водія надається у Додатку до цього Рішення.

Це Рішення скасовує Рішення 2008/766/ЄС та застосовується з 19 січня 2013 року.

Регламент (Євросоюз) № 98/2013 Європейського Парламенту та Ради від 15 січня 2013 року про розміщення на ринку і використання прекурсорів вибухових речовин

Regulation (EU) No 98/2013 of the European Parliament and of the Council of 15 January 2013 on the marketing and use of explosives precursors

Цей Регламент запроваджує гармонізовані правила стосовно забезпечення доступності, введення в обіг, володіння і використання речовин чи сумішей, що можуть бути неналежним чином використані для незаконного виробництва вибухових речовин, з метою обмежити їх доступність для громадськості, а також забезпечення належного звітування про сумнівні дії і операції у мережі їх постачання.

Дія Регламенту поширюється на речовини, перераховані у додатках до цього документу, а також суміші і речовини, до складу яких вони входять.

Регламент набирає чинності на 20-й день з дати його опублікування в «Офіційному віснику Європейського Союзу» та застосовується з 2 вересня 2014 року.

Рекомендація Комісії від 20 лютого 2013 року «Інвестування у дітей: розірвання „порочного кола”» (2013/112/Євросоюз)

Commission Recommendation of 20 February 2013 Investing in children: breaking the cycle of disadvantage (2013/112/EU)

Враховуючи, що Комісія рекомендує державам-членам, зокрема, організувати розробку й імплементацію політик, спрямованих на подолання дитячої бідності і соціального виключення та сприяння добробуту дітей через багатовимірні стратегії, керуючись такими горизонтальними принципами:

– намагатися подолати дитячу бідність і соціальне виключення за допомогою інтегрованих стратегій, що виходять за рамки забезпечення виключно матеріальної безпеки і сприяння рівним можливостям дітей, з тим, щоб усі діти мали можливість у повній мірі реалізувати свій потенціал;

– звернутися до проблеми дитячої бідності і соціального виключення з позиції прав дітей, зокрема посилаючись на відповідні положення ДЄС, Хартії основоположних прав ЄС та Конвенції ООН про права дитини, забезпечивши їх дотримання, захист і реалізацію;

– завжди віддавати пріоритет найкращим інтересам дитини і визнавати дітей незалежними *rights-holders*, водночас у повній мірі визнаючи важливість підтримки сімей як першочергових *carers*;

– підтримувати належний баланс між універсальними політиками, що мають на меті сприяння добробуту всіх дітей, та цілеспрямованими підходами, спрямованими на підтримку категорій, що перебувають у найменш сприятливому становищі;

– забезпечити зосередження уваги на дітях, які постали перед зростаючими ризиками завдяки надзвичайно несприятливому становищу (напр., діти ромської національності, окремі групи дітей-мігрантів чи етнічних меншин, діти з особливими потребами,

– продовжувати інвестувати у дітей та сім'ї через правонаступництво відповідних політик і довгострокове планування; здійснювати оцінку, яким чином реформування відповідних політик впливає на найменш захищені категорії дітей і вживати належних заходів для зменшення негативних впливів;

– розвивати інтегровані стратегії, що ґрунтуються на трьох основних засадах: доступ до необхідних ресурсів, доступ до послуг належної якості та право дітей на участь, а також повною мірою використовувати прийнятні інструменти ЄС (зокрема, у рамках стратегії «Європа-2020») та мобілізувати відповідний фінансовий інструментарій Союзу (зокрема, цільові структурні фонди).

Регламент Ради (Євросоюз) № 216/2013 від 7 березня 2013 року про електронну публікацію Офіційного вісника Європейського Союзу

Council Regulation (EU) No 216/2013 of 7 March 2013 on the electronic publication of the Official Journal of the European Union

Згідно з Регламентом Ради (Євросоюз) № 216/2013 від 7 березня 2013 року про електронну публікацію Офіційного вісника Європейського Союзу, з 1 липня 2013 року лише електронна версія вісника вважатиметься автентичною і матиме юридичну силу. Коли опублікування електронної версії Офіційного вісника є неможливим в силу непередбачуваних і виняткових обставин, автентичною є друкована версія видання, що має відповідну юридичну силу, на умовах, викладених у ст. 3 Регламенту (Євросоюз) № 216/2013.

ІІІ. ПРАКТИКА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ ЗА СКАРГАМИ ПРОТИ УКРАЇНИ

**Рішення Європейського суду з прав людини у справі
«ГРІНЕНКО проти України» від 15 листопада 2012 р.
(Остаточне рішення від 15 лютого 2013 р., заява № 33627/06)**

Judgment of the European Court of Human Rights in CASE OF GRINENKO v. UKRAINE of 15 November 2012 (FINAL 15 February 2013, Application no. 33627/06)

Заява про порушення положень Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, зокрема:

Ст. 3 „Заборона катування”;

Ст. 5 (1) „Право на свободу та особисту недоторканність”;

Ст. 6 (1, 3) „Право на справедливий суд”.

Обставини справи

Заявником у справі виступив громадянин України, Владислав Леонідович Гріненко (заявник).

17 листопада 2004 р. громадяни І. та Д.К. були заарештовані за підозрою у спробі організації вбивства В., бізнесмена у м. Харкові. На допиті Д.К. заявив, що на злочин його підштовхнув заявник, який обіцяв заплатити за вбивство.

19 листопада 2004 р. прокуратура м. Києва порушила кримінальну справу проти заявника, І. та Д.К. за зазначену спробу вбивства.

Під час слідства виявилось, що батько заявника та В. були бізнес-партнерами, і одного разу заявник, який був добре знайомий з В., запропонував йому підписати фінансову угоду з бізнесменом Р. Але Р. ошукав В., через що той звинуватив заявника у змові з Р., і їх дружні стосунки припинилися. Тоді, мовляв, І., Д.К. та заявник змовилися на вбивство В. Вони знайшли потенційного кіллера, Ю.К. Але коли той отримав виділені для справи кошти та інформацію про свою потенційну жертву, він відмовився йти на вбивство, і повідомив органи влади про змову.

Ввечері 20 листопада 2004 р. міліція арештувала заявника у його харківській квартирі. Потім, з відділку міліції його було

перевезено до Києва. Згідно тверджень заявника, міліціонери його катували.

21 листопада 2004 р. батько заявника найняв Н.Б., юриста з Харкова, щоб той представляв заявника у суді. Того ж дня у Києві заявника було допитано (за відсутності адвоката). Заявник зізнався у підготовці до вбивства. Він також вказав на участь Д.К. у плані, а потім написав письмове зізнання. Згідно твердження заявника, дане зізнання було продиктоване міліціонером; заявник пішов на цей крок, аби уникнути подальших тортур. Того само дня була допитана й І. (у присутності свого адвоката), і вона теж зізналась у своїй участі у підготовці до злочину. Потім слідчий допитав заявника у присутності іншого адвоката, призначеного паралельно з Н.Б. (і знову за відсутності останнього). Заявник повідомив, що він не планував жодних дій щодо вбивства В.

22 листопада 2004 р. відбувся сумісний допит Д.К. та заявника (знову у присутності призначеного адвоката), на якому заявник знову заявив, що він не прохав Д.К. організувати вбивство; Д.К., у свою чергу, заперечував дане твердження.

У листопаді 2004 р. Шевченківський районний суд м. Києва кілька разів подовжував термін превентивного затриманого заявника.

25 листопада 2004 р. Д.К. ще двічі допитували, спочатку разом з І., а потім разом з Ю.К., у присутності адвокатів І. та Д.К.

30 листопада 2004 р. заявник та І. були офіційно звинувачені, і того ж дня ще раз допитані. Того ж дня заявник був допитаний вже у присутності обох своїх адвокатів, і знову заперечив свої наміри організації вбивства В. І., в свою чергу, повідомила, що вона діяла посередником у передачі грошей від Д.К. до Ю.К.

21 грудня 2004 р. І. загинула у автокатастрофі.

14 та 28 січня 2005 р. заявник був допитаний у присутності призначеного адвоката, і заявив, що його попереднє зізнання у підготовці вбивства В. було написане під тиском міліції.

Суд над заявником та Д.К. розпочався у березні 2005 р. Судом першої інстанції був апеляційний суд м. Києва. На момент початку суду, заявник відмовився від послуг обох своїх адвокатів, у тому

числі Н.Б., і призначив нового адвоката. Під час суду заявник та Д.К. відкидали звинувачення.

Заявник наголошував, що він не планував вбивство В., він хотів змусити Р. пояснити В., що заявник не був з Р. у змові. Д.К., у свою чергу, заявляв, що міліціонери викликали його подружку як свідка, кричали на неї та погрожували згвалтувати її. Зазначені міліціонери були викликані, і були впізнані заявником, Д.К. та його подружкою, але самі заперечували свій психологічний та фізичний тиск на них. Був допитаний і слідчий, який заявив, що призначив заявникові адвоката для забезпечення прав захисту останнього.

25 червня 2005 р. суд визнав заявника винним у спробі вбивства, і засудив його до 4,5 років позбавлення волі. Єдине, що було відкинута звинувачення у колективній спробі вбивства. Вирок був складений на основі першого зізнання заявника, результатів допитів, свідчень Д.К., Ю.К. та І. (до її загибелі). Були відкинута всі твердження захисників.

25 липня 2005 р. адвокат заявника подав касаційну апеляцію на рішення суду, яку було відхилено після слухання 2 лютого 2006 р. у Верховному Суді, який залишив ухвалене апеляційним судом м. Києва рішення без змін.

2 серпня 2006 р. заявник звернувся до Європейського суду з прав людини зі скаргою, по-перше, на його тортури з боку міліції, по-друге, на незаконну підозру у спробі вбивства, по-третє, на порушення його права мовчати і свавільне призначення слідчим свого адвоката заявникові; по-четверте, на неправильне інтерпретування судом фактів слідства.

Рішення суду

Суд одностайно визнав порушення положень ст. 3, 5 (1) та 6 (1) і (3) Конвенції, відхиливши решту скарг заявника як необґрунтовані, а також зобов'язав Україну виплатити заявнику, упродовж трьох місяців з дати набуття рішенням статусу офіційного 16 тис. євро відшкодування моральної та матеріальної шкоди.

Рішення Європейського суду з прав людини у справі «ХАЙРОВ проти України» від 15 листопада 2012 р. (Остаточне рішення від 15 лютого 2013 р., заява № 19157/06)

Judgment of the European Court of Human Rights in CASE OF KHAYROV v. UKRAINE of 15 November 2012 (FINAL 15 February 2013, Application no. 19157/06)

Заява про порушення положень Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, зокрема:

Ст. 3 „Заборона катування”;

Ст. 6 (1, 3) „Право на справедливий суд”.

Обставини справи

Заявником у справі виступив громадянин України, Раміль Камільєвич Хайров (далі – заявник).

3 березня 2004 р. заявник і його двоє знайомих, Х. та Л., влаштували вечірку на квартирі Л. Вони випили значну кількість алкоголю, і в якийсь момент між ними спалахнула бійка, і Х. було побито і задушено. О 22 годині його тіло було знайдене міліцією у квартирі, був знайдений і заявник; п'яний, він спав. Міліція вирішила затримати заявника за підозрою у вбивстві Х.

У відділку заявник заявив, що під час вечірки Х. його неодноразово принижував, через що бійка й почалася. За словами заявника, Х. втратив свідомість від його ударів, а потім Л. вбив Х., після чого виїхав з квартири, а заявник заснув. Під час допиту адвокат не був присутній.

4 березня 2004 р. слідчий з прокуратури видав ордер на арешт, пояснивши заявникові його права. Від права на адвоката заявник письмово відмовився; потім він стверджував, що ця відмова була ним написана через психологічний тиск з боку міліції. Слідчий того дня ще раз допитав заявника, який повторив своє твердження, що саме Л. вбив Х. Трохи згодом Л. був заарештований за підозрою у вбивстві Х., на допиті він заявив, що пішов купити ще алкоголю, і в цей час заявник вбив Х.

Згідно свідчень заявника, 6 березня міліціонери його били, прагнучи від нього зізнань у вбивстві Х. Але медична експертиза ніяких слідів побоїв (нанесених після арешту) на тілі заявника не побачила.

Того ж дня Бахчисарайський районний суд (далі – районний суд) визначив термін досудового затримання заявника – два місяці.

7 березня 2004 р. заявник зізнався у вбивстві Х., згідно його подальших тверджень – після чергового побиття його міліціонерами. Він повторив своє зізнання після ще одного допиту, спільного з Л. Після цього Л. був відпущений, але слідчий допитав ще тих людей (продавця алкоголю та знайомих Л.), які могли щось знати про події. На ножі, яким, очевидно, був вбитий Х., відбитків пальців не було.

10 березня та 5 квітня 2004 р. медичний огляд заявника виявив у нього захворювання на туберкульоз. Це відбулося після того, як, починаючи з дати свого затримання, заявника тиждень тримали у камері попереднього ув'язнення, де також тримали хворих на туберкульоз.

Після ще двох допитів, 13 березня та 26 квітня 2004 р., слідство було завершено і справу було передано до районного суду.

14 червня 2004 р. заявник скаржився до прокуратури, на його катування міліціонерами, які змушували його зізнатися у здійсненні злочину, погрожуючи його вбити.

6 липня 2004 р., на прохання заявника, його брат, Раїль Камільєвич Хаїров, був допущений до справи у якості захисника. На допиті у суді заявник заперечував свою причетність до вбивства, заявляв, що його право на адвоката було проігнороване, і (безуспішно) вимагав допитати Л. з цієї справи. Натомість районний суд розглянув протокол досудового допиту Л.

8 липня 2004 р. районний суд визнав заявника винним у вбивстві Х., і засудив його до 10 років позбавлення волі.

Заявник подав кілька апеляцій та вимог додаткового розгляду його справи, відкинуті апеляційним судом Автономної Республіки Крим та Верховним Судом України.

5 серпня 2010 р., відбуваючи свій термін у Сімферопольській тюрмі №102 (де він перебував з 23 листопада 2004 р.), заявник пройшов медичне обстеження, і рентген не виявив жодних слідів туберкульозу.

26 квітня 2006 р. заявник звернувся до Європейського суду з прав людини зі скаргою, по-перше, на жорстоке поводження

працівників міліції з ним, по-друге, на незадовільний стан його лікування від туберкульозу, по-третє, на незабезпечення його адвокатом на початковому етапі дослідження справи, по-четверте, на відмову районного суду викликати Л. як свідка.

Рішення суду

Суд одностайно визнав порушення положень ст. 6 (1 та 3) Конвенції, відхиливши решту скарг заявника як необґрунтовані, а також зобов'язав Україну виплатити заявнику, упродовж трьох місяців з дати набуття рішенням статусу офіційного 3 тис. євро відшкодування моральної та матеріальної шкоди.

Рішення Європейського суду з прав людини у справі «КОВАЛЬ ТА ІНШІ проти України» від 15 листопада 2012 р. (Остаточне рішення від 15 лютого 2013 р., заява № 22429/05)

Judgment of the European Court of Human Rights in CASE OF KOVAL AND OTHERS v. UKRAINE of 15 November 2012 (FINAL 15 February 2013, Application no. 22429/05)

Заява про порушення положень Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, зокрема:

Ст. 3 „Заборона катування”;

Ст. 5 (1) „Право на свободу та особисту недоторканність”;

Ст. 8 „Право на повагу до приватного і сімейного життя”;

Ст. 1 протоколу 1 від 20 березня 1952 р.

Обставини справи

Заявниками у справі виступили громадяни України Михайло Петрович Коваль (1944 р. н.), його дружина Ганна Петрівна Коваль (1955 р. н.), їх діти Дмитро Михайлович Брік (1977 р. н.) та Олена Михайлівна Дубова (1980 р. н.), далі – перший, другий, третій та четвертий заявники.

14 серпня 2001 р. дві приватні особи, Р. та О., знайомі третього заявника, прийшли на квартиру заявників, у м. Чернігові, і попрохали, щоб третій заявник повернув їм електродріль. У квартирі заявника не було, натомість був перший заявник. Вони намагалися увійти до квартири; перший заявник взяв газовий пістолет і вимагав, щоб вони пішли. Тоді Р. пішов до міліції і

поскаржився на першого заявника, мовляв, той погрожував йому зброєю. Згідно матеріалів слідства, Р. дав працівникам міліції хабар.

Того ж дня Р., О., а також міліціонери Г., Д. та Ф. пішли знов на квартиру заявників. Р. та О. знов попрохали дріль. Перший заявник намагався зачинити двері, і зчинилася бійка. Один з нападників повалив першого заявника, наступив йому ногою на шию і вдарив його пістолетом по голові. Третій заявник намагався допомогти батькові, і йому надягли наручники. В цей час повернулася додому другий заявник, і О. побив її. Міліціонери наказали сусідам заявників викликати ще міліцію. Збільшеним складом міліціонери відправили першого та третього заявників до відділку міліції. Другий заявник теж відправилася з ними, але її до відділку не пустили.

У відділку 8 – 10 працівників міліції побили першого та третього заявників, у тому числі пластиковими пляшками з водою, погрожували вколоти їм наркотики, помістити їх до камери, де б їх згвалтували гомосексуалісти. Третій заявник при цьому був весь час у наручниках, а першого заявника змусили підписати зізнання, що він добровільно віддав дріль та пістолет працівникам міліції.

Міліціонери С. та Т. відвезли першого заявника додому, де він їм віддав пістолет та дріль (останній віддали Р.), а третього заявника відпустили того само дня.

15 та 16 серпня 2001 р. перший та другий заявники попрохали прокурора провести їх медичне обстеження, другий заявник заявила, що її, її чоловіка та сина били бандити, у тому числі О. Медичне обстеження 15 серпня виявило у першого заявника струс мозку, зламане ребро, травми та подряпини на голові; дані травми (середньої категорії) , згідно тверджень експертів, могли бути отримані першим заявником в результаті падіння на різні речі. З 16 серпня до 7 вересня 2001 р. заявник був у лікарні.

17 серпня 2001 р. другий та третій заявники також пройшли медогляд. Другий заявник не отримала відчутних ушкоджень, а у третього заявника знайшли травми та синці на тілі та голові, класифіковані експертами як незначні. Згідно тверджень експертів, вони порадили другому заявнику пройти обстеження у нейрохірурга, і до 3 вересня отримали його висновок.

З 22 серпня до 6 вересня 2001 р. другий заявник перебувала у Чернігівській обласній лікарні, де у неї виявили закриту черепно-мозкову травму; вона сказала лікарям, що 14 серпня її вдарив незнайомець.

23 серпня 2001 р. міліція вирішила не порушувати кримінальну справу проти першого заявника, за те, що він погрожував Р. газовим пістолетом, але констатувала, що термін дії ліцензії на пістолет був вичерпаний.

24 серпня 2001 р. начальник відділу кримінального розшуку Чернігівського міського відділу УМВС України у Чернігівській області завершив розслідування даної справи; було визначено, що перший заявник погрожував Р. не лише пістолетом, але й чимось, схожим на „меч”. Після цього міліціонери поїхали до квартири заявників; коли вони показали першому та третьому заявникам свої посвідчення, заявники, лаючись, почали бійку. Міліціонери надягли на них наручники.

26 серпня 2001 р. перший заявник поскаржився прокуророві м. Чернігова на дії Р., О. та працівників міліції, у тому числі А., 14 серпня. 31 серпня 2001 р. аналогічні скарги подали другий та четвертий заявники, а 6 вересня – третій заявник.

Були зібрані письмові заяви учасників подій. 11 вересня 2001 р. О. пояснив, що бійку розпочали перший та третій заявники, другий заявник лаялася на нього, а він, О., нікого не бив.

20 вересня 2001 р. голова відділу УМВС Чернігівської області наказав звільнити міліціонерів Г., Д. та Ф. за „особисті проступки та незадовільний рівень професіоналізму”. Було встановлено, що дриль, по який приходили Р. та О., О. не належав, що дії міліціонерів проти третього заявника були законними, згідно заяв, написаних Д. та Ф.; що міліціонери не були належним чином озброєні, і взагалі всі події відбулися через „брак дисципліни” та „незнання законів”. Було винесено догани міліціонерам Т. та С.

Того ж дня було прийняте рішення не порушувати кримінальної справи, але це рішення було скасоване 31 жовтня 2001 р., прокурором м. Чернігова. Він же, 9 листопада, порушив кримінальну справу за зловживання владою, після нанесення травм першому та третьому заявникам.

З 15 до 28 грудня 2001 р. другий заявник перебувала у Чернігівській обласній лікарні, через наслідки отриманої травми голови. Медичне дослідження встановило, що травму було завдано у серпні поточного року.

29 грудня 2002 р. прокуратура м. Чернігова завершила розслідування, через відсутність складу злочину. Колишній міліціонер Г., перший та третій заявники були допитані; Г. свідчив, що заявники намагалися вдарити його й відібрати у нього пістолет, тому на третього заявника надягли наручники. Було встановлено, що перший заявник вирішив не йти на конфронтацію з працівниками міліції, і що у другого заявника не було помітних травм.

15 січня 2003 р., однак, дане рішення прокуратури було скасоване, через те, що не всі матеріали були зібрані слідством. Подальше розслідування тривало до 2 жовтня 2003 р., і знов було завершене через відсутність складу злочину, потім було поновлене 22 грудня 2003 р., і встановило, що Р. заплатив Г. 300 грн. за „паливо”, що дріль належав сумісно третьому заявнику, Р. та О., що перший заявник спотикнувся і впав на сходах у відділку міліції, і що там заявників не били, а також підтвердило ті факти, що їх стверджували міліціонери Г., Д. та Ф. Цей етап розслідування був завершений 19 березня 2004 р.

Ще тричі у 2004 – 2005 рр. слідство зачиняли, і тричі поновлювали за наказом або прокуратури м. Чернігова, або Деснянського районного суду м. Чернігова. 14 червня 2005 р. голова управління МВС України у м. Чернігові заявив, що Г., Д. та Ф. не були звільнені з міліції, оскільки наказ про їх звільнення загубився.

27 вересня 2005 р., у телеінтерв'ю, перший заявник повідомив, що його били у міліції, у тому числі працівник А. Останній 19 жовтня склав позов проти заявника, але Деснянський районний суд вирішив справу не на його користь, оскільки було достатньо фактів, які свідчили на користь повідомлення першого заявника. 14 березня 2006 р. Чернігівський обласний суд залишив дане рішення без змін.

У березні 2008 р. третій заявник намагався у Деснянському районному суді повідомити про свої права на дріль, який на той момент був у власності Р. 10 листопада 2008 р. суд відхилив вимоги

заявника, постановивши, що дриль був у спільній власності робітничого колективу, учасниками якого були раніше третій заявник та Р. 6 лютого 2009 р. ухвалене рішення без змін залишив Апеляційний суд, а 5 червня – Верховний Суд України.

2 червня 2005 р. заявники звернулися до Європейського суду з прав людини зі скаргою, по-перше, на побиття та катування першого, другого та третього заявників працівниками міліції, по-друге, на необґрунтовані підстави арешту першого та третього заявників, по-третє, на спробу міліціонерів незаконно увійти до помешкання заявників, по-четверте, на фінансові втрати третього заявника через відібрання у нього електродріля.

14 грудня 2009 р. було прийняте рішення остаточно зупинити справу, оскільки свідки не побачили початок бійки, і неможливо було точно встановити нападника.

Рішення суду

Суд одностайно або більшістю голосів визнав порушення положень ст. 3, 5 (1), 8 та ст. 1 (1 протоколу) Конвенції, відхиливши решту скарг заявників як необґрунтовані, а також одностайно зобов'язав Україну виплатити заявникам, упродовж трьох місяців з дати набуття рішенням статусу офіційного 34 784 євро відшкодування моральної шкоди.

Рішення Європейського суду з прав людини у справі «НІКОЛАЄНКО проти України» від 15 листопада 2012 р. (Остаточне рішення від 15 лютого 2013 р., заява № 39994/06)

Judgment of the European Court of Human Rights in CASE OF NIKOLAYENKO v. UKRAINE of 15 November 2012 (FINAL 15 February 2013, application no. 39994/06)

Заява про порушення положень Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, зокрема:

Ст. 3 „Заборона катування”;

Ст. 6 (1, 3) „Право на справедливий суд”.

Обставини справи

Заявником у справі виступив громадянин України, В'ячеслав Іванович Ніколаєнко.

5 лютого 2004 р. прокуратура м. Глобина Полтавської області та прокуратура м. Світловодська Кіровоградської області почали розслідування вбивства Р. та Я., двох жінок літнього віку. Вони були обидві вбиті у своїх сільських будинках, їхні руки та ноги були зв'язані, у них були виявлені численні переломи ребер. Медична експертиза виявила, що Р. загинула від задухи, а Я. від пневмотораксу. Але 20 травня 2004 р. розслідування вбивства Р. було завершено через неможливість знайти злочинця.

29 травня 2004 р. слідчий з прокуратури м. Світловодська арештував Б., жінку, що мешкала із заявником, за підозрою у вбивстві Я. На її вимогу був призначений адвокат, який був присутній на допитах. Під час допитів виявилось, що Б. та заявник ходили до жінки разом, і що заявник побив та зв'язав останню, після чого обшукав будинок у пошуках грошей, що він змусив Б. піти з ним на злочин.

31 травня 2004 р. заявник був заарештований. Того само дня до нього був призначений адвокат, Х. Згідно свідчень заявника, після затримання, міліціонери його били, прагнучи від нього зізнань.

На першому допиті, 1 червня 2004 р., у присутності Х., заявник стверджував, що це Б. зв'язала Я., поки він обшукував будинок. У цей час Б. та її адвокат брали участь у відтворенні подій у Павлівці, на місці вбивства Я.

3 та 8 червня 2004 р. Світловодський районний суд Полтавської області постановив утримувати заявника і Б. під вартою.

9 червня 2004 р. заявникові було пред'явлено офіційне звинувачення. На допиті він, зізнавшись у своєму з Б. візиті до Я., заперечував побиття ним Я.

14 червня 2004 р. відтворення подій у Павлівці за участі заявника зірвалося, оскільки він не зміг пригадати, у якому будинку мешкала Я.

24 серпня 2004 р. заявника вочевидь били, прагнучи зізнань.

31 серпня 2004 р. слідчий з прокуратури м. Глобине отримав оперативну інформацію, що заявник та Б. могли бути вбивцями й Р. З цього приводу він ще раз допитав заявника, а той заперечив

участь у вбивстві і відмовився відповідати на питання, і вимагав призначити іншого адвоката. Після чого його та Б. відправили до Центру попереднього затримання м. Глобине, де їх мали утримувати, поки тривало слідство.

2 вересня 2004 р. на вимогу Б., їй був призначений інший адвокат. 3 вересня, у його присутності, на допиті вона заявила, що заявник змусив її піти з ним до Р., котру на місці заявник побив, зв'язав і задушив, взявши її гроші та прикраси.

6 вересня 2004 р. кримінальні справи з обох вбивств були об'єднані.

9 вересня 2004 р. заявник, вже у присутності новопризначеного адвоката, В.М., заявив, що Б. вбила Р.

29 вересня 2004 р. на вимогу заявника, слідчий призначив Д. на посаду захисника заявника.

4 листопада 2004 р. слідчий з прокуратури м. Глобине почав розслідувати спробу вбивства М.М., ще однієї старої жінки. Було виявлено, що 25 січня 2004 р. заявник та Б. зайшли до будинку М.М., почали її бити, зв'язали її, забрали її гроші і пішли з будинку, думаючи, що М.М. вбита. Але жінка прийшла до тями, і викликала сусідів на допомогу. Цю спробу вбивства тепер було додано до справи про вбивство Я. та Р.

Незабаром, у листопаді 2004 р., розслідування було завершене, і справу було передано до Полтавського обласного апеляційного суду, що діяв у якості суду першої інстанції. Кілька разів у січні – лютому 2005 р. слухання переносилися, через відсутність адвокатів заявника та/або Б.; на вимогу суду, адвокатів обом звинувачуваним змінили.

Коли 17 лютого 2005 р. слухання розпочалися, заявник і Б. почали звинувачувати один одного у здійсненні усіх трьох вбивств. Заявник потім зізнався у тому, що зв'язав М.М. і Р., і що побив Р., але заперечував побиття Я. На слуханнях була присутня і М.М., яка впізнала обох нападників. Захисники допитували її, звинувачуваних та свідків.

21 листопада 2005 р. суд першої інстанції визнав заявника і Б. винними у вбивстві Я. та Р., з обтяжуючими обставинами, у спробі вбивства М.М.; Б. була на додачу визнана винною у крадіжці. Суд

на довічне позбавлення волі засудив заявника і на 15 років – Б., з конфіскацією майна обох. Двічі, 19 грудня 2005 р. та 14 лютого 2006 р., до Верховного Суду, і одного разу – до Генеральної Прокуратури, 11 вересня 2006 р., заявник подавав апеляції на рішення суду, скаржачись на жорстоке поводження працівників міліції з ним, на неправильну інтерпретацію судом фактів подій, не проведення допиту всіх свідків, ігнорування його прав на захист. Ці апеляції були відхилені 16 березня та 9 листопада 2006 р. відповідно.

31 серпня 2006 р. заявник звернувся до Європейського суду з прав людини зі скаргою, що в цілому повторювала його апеляції на винесений йому вирок.

Рішення суду

Суд одностайно визнав порушення положень ст. 6 (1, 3) Конвенції, відхиливши решту скарг заявника як необґрунтовані, а також зобов'язав Україну виплатити заявнику, упродовж трьох місяців з дати набуття рішенням статусу офіційного 2 400 євро відшкодування моральної шкоди.

Рішення Європейського суду з прав людини у справі «СЕРГІЙ АФАНАСЬЄВ проти України» від 15 листопада 2012 р. (Остаточне рішення від 15 лютого 2013 р., заява № 48057/06)

Judgment of the European Court of Human Rights in CASE OF SERGEY AFANASYEV v. UKRAINE of 15 November 2012 (FINAL 15 February 2013, application no. 48057/06)

Заява про порушення положень Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, зокрема:

Ст. 3 „Заборона катування”;

Ст. 6 „Право на справедливий суд”.

Обставини справи

Заявником у справі виступив громадянин України, Сергій Геннадійович Афанасьєв (далі – заявник), в суді він був представлений адвокатом з м. Харкова, М.О. Тарахкалом.

До 2005 р. заявник не мав свого постійного міста помешкання, і жив у м. Євпаторії.

19 квітня 2005 р., ввечері, Л., безпритульна жінка, була задушена, і наступного ранку її тіло було знайдене під балконом багатоповерхового будинку у м. Євпаторії.

Під час допитів, деякі з можливих свідків (родичі та знайомі Л., мешканці згаданого будинку) казали, що 19 квітня вони бачили Л. із заявником, що двоє людей сперечалися, що Л. вживала алкоголь у великих кількостях, і взагалі була дуже агресивною.

20 квітня 2005 р. міліція знайшла заявника, і разом з В., його знайомим, відвезла до відділку для допитів. На допитах В. зазначив, що він, заявник та Л. були безпритульними. Ввечері 19 квітня 2005 р. вони випивали разом ще з одним чоловіком під тим будинком, де Л. зазвичай спала. В. і заявник вирішили піти купити ще алкоголь. Коли вони повернулись, Л. вже була сама. Вони дали їй куплений алкоголь, а потім вирішили піти. В. трохи відійшов і почекав заявника; той підійшов до нього за 15 хвилин і сказав, що Л. образила його, а наступного ранку він викликав швидку для Л. Заявник, у свою чергу (згідно його тверджень, після того, як міліціонери жорстко з ним повелися і змушували його зізнатися), повідомив, що тоді Л., справді, його образила і вдарила його у обличчя, а він стиснув їй шию, а вже наступного ранку викликав швидку.

Після допитів В. був відпущений, а заявник – проваджений до прокуратури, для подальших допитів слідчим. О 19:30 його було офіційно заарештовано; він зазначив, що Л. могла загинути через його дії.

Для заявника був призначений адвокат, але згідно тверджень заявника, цей адвокат прийшов лише під кінець ще одного допиту 20 квітня 2005 р.

Після цього відбулася медична експертиза, яка виявила у заявника незначні травми лівого ока та поранення на верхній губі; перша травма, згідно тверджень експертів, могла бути завдана 16 – 18 квітня, а друга – під час подій 19 квітня.

О 20:30 заявник та його адвокат брали участь у відтворенні подій на місці злочину.

21 квітня 2005 р. заявникові було офіційно пред'явлене звинувачення у вбивстві Л. Того ж дня, на допиті, у присутності

свого адвоката, він повторив, що його дії могли спричинити загибель Л., але у нього не було намірів її вбивати.

23 квітня 2005 р. суд м. Євпаторії (далі – міський суд) подовжив термін тимчасового затримання заявника до 10 днів. Потім цей термін був подовжений.

25 червня 2005 р. заявник був знову допитаний у присутності свого адвоката. Він підтвердив свої попередні заяви.

8 липня 2005 р. міський суд офіційно розпочав слухання з даної справи. На слуханнях заявник додав до своїх попередніх тверджень, що бійки між ним та Л. 19 квітня як такої не було, що наступного ранку він повернувся до неї, не знаючи, що вона була вже мертвою, а коли побачив її тіло, він викликав швидку; і він також сказав, що якби знав, що Л. загинула, він би нізащо не повернувся до неї вранці 20 квітня.

26 липня 2005 р. міський суд визнав заявника винним у вбивстві Л. і засудив його до 10 років позбавлення волі., а також дозволив цивільний позов на користь матері Л., у розмірі 10 тис. грн. Заявник безуспішно подавав апеляцію на рішення суду, у тому числі до Верховного Суду України. Він, на його вимогу, отримав копії деяких документів з його справи.

2 листопада 2006 р. заявник звернувся до Європейського суду з прав людини зі скаргою, по-перше, на жорстоке поводження з боку працівників міліції, по-друге, на ненадання йому доступу до адвоката на початку розслідування, по-третє, на відмову слідства викликати В. як свідка, по-четверте, на той факт, що його засудили на підставі його зізнань, зроблених під тиском міліції.

Рішення суду

Суд одностайно визнав порушення положень ст. 6 (1, 3) Конвенції, відхиливши решту скарг заявника як необґрунтовані, а також зобов'язав Україну виплатити заявнику, упродовж трьох місяців з дати набуття рішенням статусу офіційного 3 100 євро відшкодування моральної шкоди, з даної суми 700 євро перевести на рахунок М. Тарахкала, адвоката заявника.

Рішення Європейського суду з прав людини у справі «ЄРМОЛЕНКО проти України» від 15 листопада 2012 р. (Остаточне рішення від 15 лютого 2013 р., заява № 49218/10)

Judgment of the European Court of Human Rights in CASE OF YERMOLENKO v. UKRAINE of 15 November 2012 (FINAL 15 February 2013, Application no. 49218/10)

Заява про порушення положень Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, зокрема:

Ст. 3 „Заборона катування”.

Обставини справи

Заявником у справі виступив громадянин України, Григорій Михайлович Єрмоленко (далі – заявник).

Заявник на момент подій був заступником голови районної держадміністрації м. Сум. З 2002 р. він хворів на лімфолейкоз, і 2007 – 2009 рр. він проходив курс хімічної терапії.

З червня 2009 р. проти заявника було порушено кримінальну справу, і того ж дня він був заарештований, і затриманий на 8 днів. Згідно його свідчень, у перший день затримання йому не давали їсти і пити, і не забезпечували ліками.

22 червня 2009 р. обласна лікарня м. Сум повідомила Б., адвоката заявника, про згадане проходження останнім курсу хімічної терапії; що лімфолейкоз відносився до невиліковних хвороб, і що за межами лікарні, крім постійних ліків, для заявника було необхідне постійне відвідування спеціалізованого відділення гематології.

З 28 липня до 13 серпня 2009 р. заявник перебував у обласній лікарні м. Сум; в цей час, крім лімфолейкозу, у нього виявили атеросклеротичний кардіосклероз, гіпертонію, хронічні холестицит та панкреатит, і цисти на обох нирках.

8 вересня 2009 р. заявникові надали третю категорію інвалідності, через його стан здоров'я.

23 грудня 2009 р. Сумський обласний апеляційний суд звинуватив заявника у незаконному отриманні 100 тис. грн. (8 700 євро), в обмін на виділення земельної ділянки у 2,8 га, і засудив його до 7 років позбавлення волі, з конфіскацією майна і заборонаю обіймати державні посади. Згідно заяви суду, стан здоров'я

заявника був взятий до уваги під час прийняття рішення. Заявник на слуханнях був представлений двома адвокатами: згаданим вже Б., і Д. Того ж дня його було направлено до Центру Досудового Затримання у м. Сумах.

Заявник подав апеляцію на рішення суду. Він покликав на допомогу третього адвоката, М., який зазначив у апеляції, що заявник мав потребу в операції на нирках, і що вирок, винесений йому, був фактично подібний до смертної кари.

25 березня 2010 р. Верховний Суд України залишив ухвалене рішення без змін.

7 квітня 2010 р. заявник був направлений до виправної колонії №116 в м. Сумах. 17 квітня він був переведений до медичного відділення колонії, де попередні діагнози лікарів було підтверджено. 26 квітня заявникові після чергового медогляду було рекомендовано пройти черговий курс хіміотерапії.

З 22 червня до 7 липня 2010 р. заявник проходив даний курс у лікарні Темнівської виправної колонії №100. До попередніх діагнозів там йому було додане ожиріння. У тій лікарні порекомендували, щоб заявник далі проходив лікування (і відбував свій термін) у відділенні гематології.

26 серпня 2010 р., на вимогу голови відділення здоров'я Сумської облдержадміністрації, професор Т. з інституту Гематології і Трансфузіології Академії Медичних Наук України оглянув заявника. Було виявлено, що стан здоров'я останнього почав погіршуватися, починаючи з 2009 р., що 5 курсів хіміотерапії мали позитивний, але тимчасовий ефект, що заявник слабшав, втрачав апетит та вагу, відчував біль. Йому була потрібна імунохіміотерапія, яку потрібно було проводити у відділенні гематології. 23 вересня обласна лікарня м. Сум приєдналася до цієї заяви, ствердивши, що ненадання цієї терапії могло призвести до смерті заявника.

25 жовтня 2010 р., згідно заяви Сумської облдержадміністрації, двоє гематологів, кардіолог та уролог обстежили заявника. Серед нових хвороб, виявлених під час обстежень, були збільшення печінки та ішемічна хвороба серця. Була необхідна операція на нирки, і в той же час було неможливо

перевезти заявника до лікарень Державного департаменту виконання вироків.

16 та 30 листопада 2010 р. заявник відмовився від свого перевезення до онкологічного відділення Львівського центру досудового затримання, оскільки воно знаходилося надто далеко.

З 30 листопада до 13 грудня 2010 р. заявник пройшов хіміотерапію у обласній лікарні м. Сум. З 15 до 24 січня 2011 р. він знов перебував у медичному відділенні колонії.

Після прохання дружини заявника відпустити його, 4 лютого 2011 р. Сумський обласний прокурор поставив вимогу перед колонією №116 і відділенням здоров'я Сумської облдержадміністрації: цього місяця провести медичне обстеження заявника і вирішити, чи можна випустити його. Обстеження було проведене 8-9 лютого, і не знайшло медичний стан заявника настільки важким, щоб його можна було випустити. Ще одне обстеження 4 травня 2011 р. повторило дані висновки, і, крім того, помітило певне покращення стану здоров'я заявника.

20 вересня 2011 р. заявник був переведений до хірургічного відділення лікарні при виправній колонії №85.

10 серпня 2010 р., адвокат О. Морозов, від імені заявника, звернувся до Європейського суду з прав людини зі скаргою, по-перше, на ненадання заявникові необхідного медичного лікування під час відбування ним терміну ув'язнення, по-друге, що стан здоров'я заявника був несумісним з утриманням останнього у виправній колонії, по-третє, що даним вироком влада України фактично засудила хворого заявника на смерть.

Рішення суду

Суд одностайно визнав порушення положень ст. 3 Конвенції, відхиливши решту скарг заявника як необґрунтовані, а також зобов'язав Україну виплатити заявнику, упродовж трьох місяців з дати набуття рішенням статусу офіційного 7 500 євро відшкодування моральної шкоди.

Рішення Європейського суду з прав людини у справі «ЄРОХІНА проти України» від 15 листопада 2012 р. (Остаточне рішення від 15 лютого 2013 р., заява № 12167/04)

Judgment of the European Court of Human Rights in CASE OF YEROKHINA v. UKRAINE of 15 November 2012 (FINAL 15 February 2013, Application no. 12167/04)

Заява про порушення положень Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, зокрема:

Ст. 3 „Заборона катування”;

Ст. 6 (1, 3) „Право на справедливий суд”.

Обставини справи

Заявницею у справі виступила громадянка України, Олена В'ячеславівна Єрохіна. Вона мешкає у м. Чернігові, і протягом багатьох років підтримувала дружбу з З. та її батьками.

1999 р. квартиру З. та її батьків було пограбовано, при цьому мати З. була вбита. Справу було закрито через неможливість встановити особистості злочинців (за винятком того факту, що вони були чоловічої статі).

10 серпня 2001 р. З. була знайдена мертвою у своїй квартирі. Вона загинула через численні ножеві поранення. Наступного дня прокуратура м. Чернігова (далі – прокуратура) розпочала з цього вбивства кримінальну справу.

17 серпня 2001 р. заявниця була допитана як свідок; вона підкреслила, що вона була знайомою З., і не знала, хто міг її вбити.

3 листопада 2001 р. заявниця була заарештована за підозрою у вбивстві З. На допиті (того само дня) вона заперечила про свою причетність до вбивства. Вона відмовилась від послуг захисника, і її перевели до центру тимчасового затримання. Умови утримання там були незадовільні, камера була темною та брудною.

3 – 5 листопада 2001 р. слідчий та міліціонери приходили до заявниці у камеру; вони вочевидь вимагали від неї зізнання у вбивстві, казали, що якщо вона зізнається у своїй причетності до злочину, її не звільнять з роботи, і раніше випустять із затримання, а якщо не зізнаються, її переведуть до тюремної камери з найгіршими умовами утримання. Вони також казали, що у неї нема алібі, і ніхто не повірить у її непричетність до вбивства.

Потім заявниці дозволили зателефонувати її знайомій, М. Заявниця попрохала М. знайти адвоката, що М. і зробила, з допомогою П., родича заявниці.

5 листопада 2001 р. адвокат попрохав прокуратуру надати йому доступ до заявниці. Він не знайшов слідчого у її справі, тож передав відповідні документи іншому слідчому, щоб той передав їх слідчому зі справи заявниці. Того ж дня, подумавши, що М. і П. не знайшли адвоката, заявниця підписала зізнання у вбивстві. Згідно її тверджень, вона зробила це під тиском міліціонерів. Зізнання було включене до справи під час чергового допиту, який проводив слідчий з прокуратури, за відсутності адвоката.

6 листопада 2001 р., під час відтворення подій на місці злочину, заявниця підтвердила свої звинувачення, знов за відсутності адвоката. Суд подовжив термін її затримання до 10 днів.

7 листопада 2001 р. заявниця дізналася, що для неї знайшли адвоката, того ж дня вона зустрілася з ним, і слідчий надав йому доступ до матеріалів справи. Зустрівшись з адвокатом, заявниця одразу ж відмовилася від свого зізнання, і поскаржилась прокуророві, що дане зізнання було підписане нею під психологічним тиском з боку прокуратури та міліції, і що слідчий тривалий час не інформував її про факт знайдення адвоката. Адвокат висував аналогічні претензії до прокуратури 9 листопада, але вони були всі відхилені, прокуратура лише повідомила, що факт психологічного тиску на заявницю розглядатиметься.

13 листопада 2001 р. Деснянський районний суд м. Чернігова (далі – районний суд) подовжив термін досудового затримання заявниці до 2 місяців, і вона була переведена до Чернігівського центру досудового затримання.

14 грудня 2001 р. слідчий до звинувачення заявниці у вбивстві додав звинувачення її у крадіжці ювелірних прикрас З.

18 грудня 2001 р. заявниця замінила свого адвоката.

28 грудня 2001 р. слідчий вирішив не порушувати кримінальну справу проти працівників міліції, які, за твердженням заявниці, психологічно тиснули на неї. Він заявив, що міліціонери діяли на законних підставах, і що дана скарга заявниці була не чим іншим, як спробою уникнути кримінальної відповідальності.

31 січня 2002 р. районний суд подовжив термін досудового затримання заявниці до 4 місяців.

11 лютого 2002 р. слідчий прокуратури допитав слідчого, який порушив кримінальну справу проти заявниці; на цей момент він був переведений на посаду старшого помічника прокурора. Він сказав, що прийняв рішення про арешт заявниці, оскільки він на 3 листопада 2001 р. зібрав достатню кількість інформації, що підтверджувала причетність заявниці до вбивства. Він не чинив психологічного тиску на неї, і вона сама зізналася у своїй причетності до злочину. 13 березня 2002 р. двоє міліціонерів, що брали участь у допитах 3 – 5 листопада 2001 р., також заявили, що не чинили психологічного тиску на заявницю.

До березня 2002 р. розслідування справи було завершено, і справу було передано до районного суду.

Під час слухань заявниця заперечувала свою причетність до вбивства З., і продовжувала скаржитись на ігнорування її прав захисту на початку розслідування.

21 квітня 2003 р. районний суд визнав заявницю винною у вбивстві та крадіжці, і засудив її до 10 років позбавлення волі.

15 березня 2005 р. Верховний Суд України залишив ухвалене рішення без змін.

10 березня 2004 р. заявниця звернулася до Європейського Суду з прав людини зі скаргою, по-перше, на психологічний тиск на неї з боку слідчого та працівників міліції, по-друге, на ненадання їй доступу до адвоката на початковому етапі розслідування (це, згідно тверджень заявниці, вплинуло на справедливість судового рішення), по-третє, на рішення суду, винесене на базі зізнання, зробленого під психологічним тиском.

Рішення суду

Суд одностайно визнав порушення положень ст. 6 (1, 3) Конвенції, відхиливши решту скарг заявниці як необґрунтовані, а також зобов'язав Україну виплатити заявниці, упродовж трьох місяців з дати набуття рішенням статусу офіційного 2 800 євро відшкодування моральної шкоди.

Рішення Європейського суду з прав людини у справі «ЗАМФЕРЕСКО проти України» від 15 листопада 2012 р. (Остаточне рішення від 15 лютого 2013 р., заява № 30075/06)

Judgment of the European Court of Human Rights in CASE OF ZAMFERESKO v. UKRAINE of 15 November 2012 (FINAL 15 February 2013, application no. 30075/06)

Заява про порушення положень Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, зокрема:

Ст. 3 „Заборона катування”;

Ст. 6 (1), (3)(с) „Право на справедливий суд”.

Обставини справи

Заявником у справі виступив громадянин України, Віктор Борисович Замфереско (далі – заявник).

1995 р. заявник був визнаний хворим на шизофренію і 2001 – 2004 рр. проходив різноманітні курси лікувань.

У січні 2005 р. заявник та його друг були звинувачені у грабунку. Заявник залишався на свободі під час досудового розслідування.

7 квітня 2005 р. міліція порушила кримінальну справу у вбивстві двох жінок, яке відбулося за день до цього, і 9 квітня заарештувала заявника, якого підозрювали у вбивстві. Згідно його тверджень, міліціонери змушували його підписати зізнання у здійсненні злочину, при цьому б'ючи його, і погрожуючи його застрелити; вони казали, що потім вони б сфабрикували заяву про його спробу втекти, і їм би повірили, бо психічний стан заявника був відомий.

10 квітня 2005 р. міліція провела відтворення подій на місці злочину, у присутності заявника, та призначеного адвоката, Г. Заявник зізнався у вбивстві.

11 квітня 2005 р., медичне обстеження виявило у заявника травми на обох руках, які могли бути отримані як під час згаданого побиття у міліції, так і у день вбивства (6 квітня).

13 квітня 2005 р., на допиті, заявник знову зізнався у вбивстві, і у присутності Г. заявив, що на нього ніякого тиску не чинили. Згодом він змінив Г. на іншого адвоката, але потім знову призначив на цю посаду Г.

У присутності нового адвоката, 14 червня 2005 р., заявник заперечив свою причетність до вбивства, але не причетність до грабунку. Того ж дня слідчий, із власної ініціативи, відмовився порушувати проти нього кримінальну справу, через відсутність складу злочину; слідчий заявив, що заявник сам собі завдав поранення, виявлені у нього медичним дослідженням.

24 червня 2005 р. розслідування було завершено, і справу було передано до Львівського обласного апеляційного суду.

Під час слухань заявник наголошував на своїй непричетності до вбивств, на тому факті, що його змушували зізнатися у їх здійсненні.

23 вересня 2005 р. Львівський обласний апеляційний суд визнав заявника винним у здійсненні двох вбивств та грабунку, базуючись на його зізнанні 9 квітня, і засудив його на довічне позбавлення волі. Медичні експерти зазначили, що заявник був психічно нормальний. Суд також встановив, що неможливо було довести факт психологічного чи фізичного тиску на заявника, через відсутність свідків, крім працівників міліції, які такий факт заперечували.

10 січня 2006 р. Верховний Суд України залишив ухвалене рішення без змін. Заявника було відправлено до Сокальської в'язниці №47.

17 листопада 2007 р., згідно тверджень заявника, до камери №16, де серед інших в'язнів він перебував, увірвалися охоронці в'язниці, побили в'язнів, наказали їм роздягнутися до білизни, зробити по 30 присідань, а потім вигнали їх на подвір'я в'язниці, де заявника утримували більше двох годин. Того ж дня він звернувся до медичного відділення в'язниці, але лікар його не обстежив. За кілька днів заявник зв'язався зі своїм адвокатом і повідомив йому про події у в'язниці.

20 листопада 2007 р. п'ятеро в'язнів з камери №9 тієї самої в'язниці поскаржилися до прокуратури на те, що 17 листопада їх так само били охоронці в'язниці, після чого зникли деякі їхні особисті речі. Скарга була відхилена 26 листопада, але до того всі п'ятеро в'язнів були обстежені лікарями, і у одного з них була виявлена травма ноги. Згодом заявник передав до суду звернення

ще одного в'язня з камери №9; той також скаржився до прокуратури, але згодом не підтримав свою скаргу.

18 грудня 2009 р. Київський науково-дослідницький інститут судових експертиз на прохання матері заявника видав заяву, у якій наголошувалося, що зізнання у вбивстві 9 квітня 2005 р. заявник написав за активного втручання інших осіб.

10 липня 2006 р. заявник звернувся до Європейського суду з прав людини зі скаргою, по-перше, на психологічний та фізичний тиск на нього з боку міліції під час слідства, по-друге, на незабезпечення його адвокатом під час першого допиту, по-третє, на визнання його судом винним на базі зізнань, зроблених ним під тиском, по-четверте, на побиття його та інших в'язнів охороною в'язниці.

Рішення суду

Суд одностайно визнав порушення положень ст. 3 та 6 (1, 3-с) Конвенції, відхиливши решту скарг заявника як необґрунтовані, а також зобов'язав Україну виплатити заявнику, упродовж трьох місяців з дати набуття рішенням статусу офіційного 11 253 євро відшкодування моральної шкоди.

Рішення Європейського суду з прав людини у справі «САЛАХОВ ТА ІСЛЯМОВА проти України» від 14 березня 2013 р. (Остаточне рішення від 14 червня 2013 р., заява № 28005/08)

Judgment of the European Court of Human Rights in CASE OF SALAKHOV AND ISLYAMOVA v. UKRAINE of 14 March 2013 (FINAL 14 June 2013, application no. 28005/08)

Заява про порушення положень Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, зокрема:

Ст. 2 „Право на життя”;

Ст. 3 „Заборона катування”;

Ст. 34 „Індивідуальні заяви”.

Обставини справи

Заявником у справі виступили двоє громадян України, Лінар Ірекович Салахов (далі – перший заявник), а згодом – його мати, Алія Фазилівна Післямова (далі – другий заявник).

30 вересня 2005 р. у першого заявника було виявлено ВІЛ-позитивний статус.

2 лютого 2006 р. Кримський центр запобігання та боротьби зі СНІДом проінформував першого заявника про результати тестування і запропонував йому зареєструватися для подальших медичних обстежень. Заявник не пішов на дану пропозицію.

20 листопада 2007 р. міліція арештувала першого заявника за підозрою у грабунку його знайомого, у відібранні мобільного телефону у останнього. Згідно тверджень другого заявника, її син того ж дня повідомив слідчого про свій ВІЛ-позитивний статус і висловив побоювання, що його затримання може негативно вплинути на стан його здоров'я. Уряд України намагався заперечити дану інформацію.

Першого заявника було переведено до Центру тимчасового затримання у м. Бахчисарай. Чергові міліціонери відзначили, що у нього не було помітних травм, і що заявник не висував жодних скарг.

23 листопада 2007 р. Бахчисарайський районний суд (далі – Бахчисарайський суд) постановив залишити першого заявника під вартою до судового процесу.

30 листопада 2007 р. перший заявник був обстежений у місцевій поліклініці. У нього не було виявлено жодної патології легень. Подальші обстеження у Центрі досудового затримання у м. Сімферополі (далі – СІЗО), куди заявника було переведено 2 грудня 2007 р., не виявили у нього жодних захворювань.

До 20 червня 2008 р. першого заявника утримували у СІЗО або м. Бахчисарая, або м. Сімферополя. У січні – лютому 2008 р. обстеження не виявили у нього жодних проблем зі здоров'ям. Наприкінці травня він почав скаржитися на нежить (риніт) та хворе горло, у нього діагностували вірусну інфекцію дихальних шляхів і прописали йому ліки.

Стан здоров'я у першого заявника, згідно його та другого заявника тверджень, почав погіршуватися з березня 2008 р. У нього була постійна лихоманка, температура 39-40 градусів, розлади травлення, і він втрачав вагу. На 2 червня 2008 р. у Сімферополі був призначений черговий ВІЛ-тест, але заявника черговий раз перевезли до Бахчисарайського СІЗО. По тому його кілька разів обстежували у лікарнях, і діагностували у нього пневмонію, молочницю і виразку, а також ВІЛ-інфекцію на четвертій стадії ураження. Стан першого заявника був класифікований як „помірно серйозний”, але був зроблений висновок, що немає потреби у його госпіталізації.

6 червня 2008 р. адвокат першого заявника безуспішно вимагав від Бахчисарайського суду випустити його підзахисного через критичний стан здоров'я останнього. Так само безуспішно мати першого заявника ставила цю вимогу перед судом, 18 червня. Вона також звинуватила головного лікаря Центральної лікарні у тому, що персонал не надав її синові адекватну медичну допомогу, і що перший заявник жодного разу не проходив повне медичне обстеження. Вона також передала своєму синові певні ліки, прописані йому лікарями.

20 червня 2008 р., після підтвердження Центром боротьби зі СНІДом попередніх діагнозів, перший заявник був переведений до Центральної лікарні. Його там утримували під охороною, а також прикованим наручниками до ліжка. Того ж дня він написав, як потім стверджувала його мати – під тиском, записку про відсутність будь-яких скарг з його боку, про відсутність причин його ВІЛ-інфекції.

24 червня 2008 р., у іншій записці, перший заявник скаржився на те, що почав почувати себе зле під час свого затримання у СІЗО, Сімферопольському та Бахчисарайському, що йому там відмовляли у терапевтичних обстеженнях. Того ж дня, адвокат першого заявника зробив ще одну безуспішну вимогу перед судом, випустити його підзахисного.

26 червня 2008 р. перший заявник був переведений до лікарні №7, що спеціалізувалася на лікуванні СНІДу. Там у нього було виявлено, окрім попередньо виявлених захворювань, ще анемію, імуносупресію, енцефаліт, гепатит, гепатолієнальний синдром,

поверхневий гастрит, і дуоденогастральний рефлюкс. У лікарні № 7 заявника також утримували у наручниках.

2 липня 2008 р. голова СІЗО м. Бахчисарая вирішив не порушувати кримінальне провадження у зв'язку з ненаданням першому заявникові адекватної медичної допомоги. Він сказав, що заявник приховував від адміністрації факт свого ВІЛ-позитивного статусу.

4 липня 2008 р. Бахчисарайський суд визнав першого заявника винним у грабунку, і присудив йому штраф у 850 грн., а також затримання заявника, поки рішення не набуде статусу остаточного.

15 липня 2008 р. другий заявник прохала Бахчисарайські суд та прокуратуру дозволити їй приїхати до лікарні, піклуватися про свого сина. Адвокат, 18 липня, також прохав зняти наручники з його підзахисного, бо вже було зрозуміло, що той довго не проживе; безуспішно. Перший заявник залишався у лікарні до 1 серпня, а потім був взятий додому.

2 серпня 2008 р. перший заявник помер, і його мати висловила бажання продовжувати справу від його імені. Вона звинуватила персонал Центральної лікарні у тому, що вони не надавали йому адекватної медичної допомоги.

20 січня 2009 р. прокурор м. Бахчисарая оголосив про продовження слідства. У лютому – березні працювала спеціальна комісія Міністерства охорони здоров'я, і 20 березня винесла вердикт, що персонал Центральної лікарні не несе жодної відповідальності за смерть першого заявника.

Під час допиту 4 травня 2009 р., другий заявник підтвердила, що стан здоров'я її сина почав погіршуватися у березні 2008 р. Кілька разів протягом 2009 р. вона отримувала відмови у порушенні кримінальних проваджень проти СІЗО та персоналу Центральної лікарні, кілька разів ці рішення скасовувалися апеляційним судом АРК чи прокурором м. Бахчисарая.

19 серпня 2010 р. рішенням прокурора м. Бахчисарая була створена комісія, яка мала розглянути процес лікування першого заявника. 26 листопада експерти з комісії констатували, що значну частину дій персоналу лікарні було надзвичайно важко охарактеризувати, що експерти були недостатньо компетентні для встановлення причин деяких дій лікарів.

27 грудня 2010 р. прокурор м. Бахчисарая порушив кримінальну справу проти персоналу Центральної лікарні за невиконання ними професійних обов'язків. Натомість проти обох СІЗО було вирішено не порушувати кримінальні справи.

Другий заявник кілька разів зверталася до Бахчисарайського суду, але лише 13 березня 2012 р. даний суд почав додаткове розслідування справи.

8 червня 2008 р. перший заявник звернувся до Європейського суду зі скаргою, по-перше, на неефективне лікування, по-друге, на неправомірне затягування його госпіталізації. Другий заявник приєдналася до цих скарг, а також додала скаргу на неефективне розслідування причин смерті її сина.

Рішення суду

Суд одностайно визнав порушення положень ст. 2, 3 та 34 Конвенції, відхиливши решту скарг заявників як необґрунтовані, а також зобов'язав Україну виплатити другому заявнику, упродовж трьох місяців з дати набуття рішенням статусу офіційного 60 925 євро відшкодування моральної та матеріальної шкоди.

Рішення Європейського суду з прав людини у справі «ВЕРЕНЦОВ проти України» від 11 квітня 2013 р. (Остаточне рішення від 11 липня 2013 р., заява № 20372/11)

Judgment of the European Court of Human Rights in CASE OF VYERENTSOV v. UKRAINE of 11 April 2013 (FINAL 11 July 2013, Application no. 20372/11)

Заява про порушення положень Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, зокрема:

Ст. 6 (1, 3) „Право на справедливий суд”;

Ст. 7 „Ніякого покарання без закону”;

Ст. 11 „Свобода зібрань та об'єднання”;

Обставини справи

Заявником у справі виступив громадянин України, Олексій Олександрович Веренцов (далі – заявник).

17 серпня 2010 р. заявник, від імені правозахисної організації „Вартові закону” проінформував мера м. Львова про наміри щовівторка проводити демонстрації під будівлею обласної прокуратури, з 17 серпня 2010 р. до 1 січня 2011 р., у кількості близько 50 осіб. Метою демонстрантів було привернути увагу спільноти до проблеми корупції у прокуратурі. Невідомо, чи проводили демонстрації до 12 жовтня 2010 р.

5 жовтня 2010 р. виконавчий комітет Львівської міської ради подав позов до адміністративного суду міста, з метою накладити обмеження на демонстрації. 11 жовтня суд поставив позов на розгляд, 13 жовтня вирішив проти виконкому.

12 жовтня 2010 р. заявник повідомив міську раду, що він має наміри організувати демонстрацію цього ж дня. Демонстрація тривала з 11:30 до 12:40, у ній взяли участь близько 25 осіб. Спочатку вони стояли на тротуарі, потім їх міліція попрохала відійти від будівлі прокуратури, і водночас заборонила стояти їм на газоні на протилежному боці вулиці, що означало перешкоду для руху автомобілів.

По тому до заявника підійшли двоє міліціонерів, потягнули його до відділку. Демонстранти вимагали від них показати їхні посвідчення, тоді вони відпустили заявника.

13 жовтня 2010 р. заявника викликали до відділку міліції у зв'язку з тим, що він раніше не прийшов на судові слухання, на яке він був зобов'язаний прийти. Він прийшов до Галицького районного відділку міліції о 17 годині. Його звинуватили у чиненні опору працівникам міліції та порушенні дозволу на проведення демонстрації, і відвели до камери, де він залишався до 15 години наступного дня, 14 жовтня.

Після того заявника відвезли до Галицького районного суду м. Львова, де до початку слухання він не мав можливості ознайомитися з матеріалами справи. Під час слухань йому відмовили у праві на адвоката, оскільки, мовляв, він сам був правозахисником і міг сам себе захищати; відмовили йому й у допитах свідків подій 12 жовтня.

Того ж дня, 14 жовтня, суд визнав заявника винним і засудив його до 3 діб адміністративного затримання. Заявник заперечив усі звинувачення на його адресу.

Заявник був випущений 17 жовтня 2010 р., по завершенню свого терміну затримання.

18 жовтня 2010 р. заявник та його адвокат безуспішно намагалися оскаржити рішення суду, заявляючи про його неправомірність.

21 березня 2011 р. заявник звернувся до Європейського суду з прав людини зі скаргою, по-перше, на порушення його та колег з правозахисної організації права на мирну акцію протесту, по-друге, на незаконність його звинувачення у порушенні заборони на проведення демонстрацій, по-третє, на незаконність рішення суду щодо його затримання.

Рішення суду

Суд одностайно визнав порушення положень ст. 6 (1, 3), 7 та 11 Конвенції, відхиливши решту скарг заявника як необґрунтовані, відхиливши вимоги України вилучити заяву з реєстру (згідно статті 37), а також зобов'язав Україну виплатити заявнику, упродовж трьох місяців з дати набуття рішенням статусу офіційного 6 тис. євро відшкодування моральної шкоди.

Рішення Європейського суду з прав людини у справі «ХАБРОВСЬКІ проти України» від 17 січня 2013 р. (Остаточне рішення від 17 квітня 2013 р., заява № 61680/10)

Judgment of the European Court of Human Rights in CASE OF CHABROWSKI v. UKRAINE of 17 January 2013 (FINAL 17 April 2013, application no. 61680/10)

Заява про порушення положень Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, зокрема:

Ст. 6 (1) „Право на справедливий суд”;

Ст. 8 „Право на повагу до приватного і сімейного життя”.

Обставини справи

Заявником у справі виступив громадянин Польщі, Діаріуш Хабровські (далі – заявник).

30 січня 1997 р. заявник одружився з М., також громадянкою Польщі. 20 червня у них народилася донька Ц.

У вересні 2008 р. М. розпочала процес розірвання шлюбу, у Ченстоховському окружному суді. Під час цього процесу, 2 березня 2009 р., суд видав розпорядження, що забороняло Ц. полишати Польщу. Але того ж дня М. і Ц. виїхали до України, і оселилися в Івано-Франківську.

21 березня 2009 р. заявник вимагав порушити проти своєї дружини кримінальну справу, щоб повернути доньку до Польщі, згідно Гаазької конвенції про цивільно-правові аспекти міжнародного викрадення дітей 1980 р. (далі – Гаазька конвенція 1980 р.) 1 грудня 2009 р. суд м. Івано-Франківська відхилив дану вимогу.

Але 4 лютого 2010 р. Івано-Франківський обласний апеляційний суд скасував це рішення і на поліг на поверненні Ц. до Польщі. 5 лютого пристав з державної служби приставів м. Івано-Франківська наказав виконати останнє рішення до 8:00, 8 лютого 2010 р.

8 лютого 2010 р. пристав прийшов до місця помешкання прабабусі Ц., але М. та Ц. там не було. Їхні родичі повідомили, що М. і Ц. виїхали з України, і не було відомо, коли вони повернуться.

Того і наступного дня заявник і пристав звернулися до суду м. Івано-Франківська, щоб суд оголосив Ц. у розшук, і якщо її знайдуть, щоб її провадили до центру дитячого утримання, поки заявник не прибуде з Польщі.

24 лютого 2010 р. пристав знову не знайшов М. і Ц. у прабабусі Ц. Родичі показали приставу документи, згідно яких Ц. була зареєстрована у міській дитячій лікарні.

Виконання рішення було перенесене приставом на 5 березня 2010 р., того дня пристав прийшов до школи №3; було виявлено, що Ц. офіційно вчилась там, але того дня її не було, згідно пояснень вчителів, через хворобу.

10 березня 2010 р. з'явилася М. і вимагала від служби приставів м. Івано-Франківська скасування рішення 4 лютого.

23 березня 2010 р. пристав звернувся до Івано-Франківської обласної дитячої лікарні, щоб дізнатися про лікування Ц., і чи припинення лікування не призведе до погіршення її стану здоров'я. 25 березня він отримав відповідь, що тимчасове припинення

лікування не вплине на стан здоров'я Ц. негативно, хоч її і було потрібно лікувати далі.

Того ж дня Верховний Суд України прийняв рішення розпочати касаційне провадження у даній справі, і відповідно наказав припинити приставам виконання рішення 4 лютого, що й було виконано 9 квітня 2010 р.

21 квітня 2010 р. міліція м. Івано-Франківська проінформувала приставів, що М. подала заявку на постійне проживання в Україні.

М. також подала апеляцію на рішення 4 лютого, але 30 квітня 2010 р. Верховний Суд України відхилив дану апеляцію і залишив згадане рішення Івано-Франківського обласного апеляційного суду без змін.

19 травня 2010 р. пристави знов розпочали виконання рішення 4 лютого; 16 червня вони знову не застали М. і Ц., згідно тверджень прабабусі Ц., розшукувані були на відпочинку, але невідомо, де саме.

7 липня 2010 р. Міністерство Юстиції України повідомило своє відділення у Івано-Франківську, що згідно тверджень заявника, М. і Ц. перебували у Сімферополі, і мешкали у бабусі Ц. 9 липня пристави м. Івано-Франківська вирішили передати справу до Київського районного відділення Державної служби приставів у м. Сімферополі. Місцеві пристави розпочали спроби виконати рішення 4 лютого.

Згідно тверджень заявника, він неодноразово звертався до української влади, через польське Міністерство Юстиції, повідомляв, що М. погрожувала йому і заявляла, що він більше не побачить свою доньку.

У вересні – жовтні 2010 р. пристави Сімферополя та Івано-Франківська безуспішно намагалися знайти М. і Ц.

26 жовтня 2010 р. суд м. Ченстохови оформив розлучення заявника та М., залишивши заявникові повні батьківські права, а М. – обмежені материнські права; М., крім того, мала виплатити аліменти.

У грудні 2010 – лютому 2011 р. пристави м. Івано-Франківська знов безуспішно намагалися знайти М. і Ц. у прабабусі Ц. У лютому – березні 2011 р. пристави зверталися до відділення освіти

Івано-Франківської області, щоб дізнатися, чи навчається Ц. у школах області. Відповідь була негативною, було зазначено, що М. забрала Ц. зі школи, оскільки вони переїхали до іншого регіону.

8 квітня 2011 р. пристав звернувся до відділення освіти м. Сімферополя, з питанням, чи навчається Ц. у місцевих школах. Ствердну відповідь було отримано 27 квітня; було заявлено, що Ц. навчається у школі №12, остання школа підтвердила інформацію 6 травня.

26 травня 2011 р. пристави м. Сімферополя виявили, що, на вимогу М., Ц. була відсутня, „через сімейні обставини”, з 5 травня до 15 червня. Потім, у травні – червні 2011 р., пристави м. Івано-Франківська та Сімферополя безуспішно намагалися знайти М. і Ц.

1 липня 2011 р. Київський районний суд м. Сімферополя оголосив Ц. у розшук.

27 липня 2011 р. Ц. надіслала звернення, у якому висловила своє небажання повертатися до Польщі і бажання жити далі з матір'ю у Сімферополі.

Пошуки М. і Ц. продовжувалися до жовтня 2011 р. 14 жовтня того року пристав м. Івано-Франківська звернувся до обласного апеляційного суду, з проханням пояснити питання щодо подальшого виконання рішення 4 лютого 2010 р., оскільки Ц. виповнилося 14 років, і з цього часу вона сама мала право обирати місце свого проживання.

22 грудня 2011 р., з допомогою польського посольства, заявник нарешті зустрівся зі своєю донькою, і вона повторила свої наміри залишатися в Україні. Під час іншої зустрічі, 23 січня 2012 р., вона погодилася приїхати до нього на час весняних канікул. На прохання заявника, пристави повернули йому необхідні документи, оскільки певної згоди між батьком та донькою було досягнуто.

16 березня 2012 р. заявник вимагав поновлення справи, оскільки обіцянки не були виконані.

19 жовтня 2010 р. заявник звернувся до Європейського суду з прав людини зі скаргою, по-перше, на невдалі спроби українською владою виконати рішення суду від 4 лютого, і відповідно – на втручання у його сімейне життя, по-друге, на затягування через дані спроби судового процесу.

Рішення суду

Суд одностайно визнав порушення положень ст. 8 Конвенції, вирішивши, що немає потреби розглядати скаргу заявника щодо порушення ст. 6 (1), а також зобов'язав Україну виплатити заявнику, упродовж трьох місяців з дати набуття рішенням статусу офіційного 10 785 євро відшкодування моральної шкоди.

Рішення Європейського суду з прав людини у справі «КАРАБЕТ ТА ІНШІ проти України» від 17 січня 2013 р. (остаточне рішення від 17 квітня 2013 р., заяви № 38906/07 та № 52025/07)

Judgment of the European Court of Human Rights in CASE OF KARABET AND OTHERS v. UKRAINE of 17 January 2013 (FINAL 17 April 2013, Application nos. 38906/07 and 52025/07)

Заява про порушення положень Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та протоколів до неї, зокрема:

Ст. 3 „Заборона катування”;

Ст. 13 „Право на ефективний засіб юридичного захисту”;

Ст. 1 „Захист власності” Протоколу 1.

Обставини справи

Заявниками у справі виступило 18 громадян України: Віталій Миколайович Карабет (перший заявник), Артем Валерійович Бексяк (другий заявник), Ігор Володимирович Шорбан (третій заявник), Костянтин Георгійович Книшев (четвертий заявник), Олександр Анатолійович Колесников (п'ятий заявник), Юрій Євгенович Шмигленко (шостий заявник), Денис Миколайович Лебедев (сьомий заявник), Ігор Ярославович Шаламай (восьмий заявник), Олексій Володимирович Данилюк (дев'ятий заявник), Анзор Умарханович Торсултанов (десятий заявник), Костянтин Олександрович Ходаковський (одинадцятий заявник), Михайло Юрієвич Красовський (дванадцятий заявник), Дмитро Сергійович Глобенко (тринадцятий заявник), Микола Дмитрович Клімасенко (чотирнадцятий заявник), Євген Леонідович Плохов (п'ятнадцятий заявник), Олександр Станіславович Іванов (шістнадцятий заявник),

Валерій Валерійович Гоцковський (сімнадцятий заявник), Максим Сергійович Баташев (вісімнадцятий заявник).

Всі заявники відбували свої терміни покарання у Ізяславській тюрмі у Хмельницькій області. 14 січня 2007 р. більшість в'язнів цієї тюрми (у кількості 1 121 особи) оголосила голодування на знак протесту проти незадовільних умов їхнього утримування: низької якості харчів та питної води, неадекватних медичної допомоги, адміністративних покарань. Головною вимогою протестуючих було звільнення частини керівництва тюрми. Згідно тверджень четвертого заявника, одного з організаторів протесту, його ще 13 січня викликали до керівництва тюрми, і погрожували, що якщо розпочнеться страйк, його деякі в'язні поб'ють чи згвалтують.

На час візиту заступника голови Державного відділу виконання вироків (далі – тюремного відділення) протестуючі припинили голодування, але 16 січня 2007 р. поновили його на тій підставі, що адміністрація тюрми зробила хибні твердження у пресі, заявивши, що ніяких протестів у них не відбувалося. В'язні поставили вимогу, щоб журналістам був наданий доступ до тюрми, і щоб Генпрокуратура та Парламентський уповноважений з прав людини (далі – Омбудсмен) були повідомлені про поточний стан справ.

Після подальших переговорів з комісією з тюремного відділення, а також візиту представників Омбудсмена до тюрми, голодування було припинене.

20 січня 2007 р. заступник голови тюремного відділення доручив головам тюремних відділень Житомирської та Хмельницької областей задіяти спеціальні війська та війська швидкого реагування у Ізяславській тюрмі, для надання „практичної допомоги” адміністрації в'язниці у стабілізації ситуації та проведення обшуків. Дані підрозділи того ж дня були розміщені у Замковій тюрмі, неподалік від Ізяславської.

21 січня 2007 р. голова тюремного відділення Хмельницької області затвердив план операції, запланованої на наступний день і покликаної виявити та вилучити заборонені речі, а також виявити підготування до втечі або інших незаконних дій. Обшук мав тривати з 8 до 17 години. Також півгодини було відведено на вислуховування скарг в'язнів, і вжиття відповідних заходів. Голову

Ізяславської тюрми було призначено відповідальним за виконання операції. Керування підрозділами було покладене на представників з Тюремного відділення.

За офіційною версією, обшук 22 січня 2007 р. відбувався з 10 до 18 години, за участі 86 працівників в'язниці, 11 військових швидкого реагування із Замкової тюрми і 11 з Шепетівської, 10 працівників слідчого ізолятора м. Хмельницький, 19 бійців з міжобласних спецпідрозділів Тюремного відділення. Було вилучено 2 мобільних телефони, саморобний засіб для пірсингу, ножиці, 7 лез бритви, 34 металевих прuti (знайдених в туалеті), пляшку клею, засіб для нанесення татуювань, ключі (знайдені на подвір'ї), 2 колоди гральних карт, 12 кип'ятильників, 3 запальнички та ліки. На 8 в'язнів було надягнуто наручники, у тому числі на четвертого та вісімнадцятого заявників, через те, що вони чинили супротив під час обшуку. Скарг з боку в'язнів не було. Згідно доповідей, підписаних головою медичного відділення Ізяславської тюрми, у 7 з цих 8 в'язнів (у тому числі – у зазначених заявників) було виявлено синці на ягодицях та бедрах, у одного з них – поранення на брові та синці на лопатках.

Іншу версію подій висунули 1, 2, 3, 4, 5, 6, 10, 15, 16 та 18 заявники. 22 січня, о 10 годині, голова Ізяславської тюрми, а також представник Тюремного управління, покликали в'язнів з камер №2 та №3 до кімнати, де зазвичай проводилася соціальна та психологічна робота. В'язні пішли туди як були, у футболках та капцях. Коли вони всі усілися, представник Тюремного управління розпочав монолог. За хвилину до кімнати увірвалися 50 бійців у масках, повалили в'язнів на підлогу і почали бити їх дубинками і ногами, 3-4 бійців на кожного з в'язнів. Першому заявникові вибили передні зуби, а згідно тверджень третього заявника, у побоях брав участь і голова тюрми. На в'язнів надягли наручники, декому зав'язали рота скотчем, і вивели на подвір'я. Під'їхав тюремний фургон, і в'язнів туди завантажили. Фургон тимчасово зупинився біля дисциплінарного ізолятора, звідки також завантажили кількох побитих в'язнів у наручниках. Потім всіх відвезли до КПП між житловим корпусом та майстернею, в'язнів вивантажили і відвели до душової. На шляху туди, їх провели крізь два ряди бійців, які їх били.

У душовій в'язням наказали повністю роздягтися (частково в'язні не виконали цей наказ) і знову їх побили. Після того їх знову відвели до тюремного фургону. Незабаром їх знов, одного за одним, вивели звідти, поставили на коліна біля стіни, і там представник Тюремного відділення оголосив, що 21 в'язня (у тому числі 1, 3, 5, 6, 9, 10, 11, 12, 15 та 16 заявників) буде перевезено до Рівненського СІЗО. На в'язнів надягнули інші наручники, настільки тісні, що вони заважали кровообігу. Фургон був переповнений, деякі в'язні втратили свідомість, і медики їх приводили до тями нашатирем. У конвою була лише одна двохлітрова пляшка води на всіх; в'язні пили крізь ґрати. Дорога тривала понад 3 години. Після прибуття до Рівненського СІЗО в'язнів знов двічі побили. Наручники з них зняли, руки у в'язнів почервоніли. Згідно тверджень першого заявника, подібний рівень жорстокості перевершив все, що відбувалося раніше у Ізяславській тюрмі. Він змушений був підписати заяву, надану йому медиком, що він ні на що не скаржився. Останні побиття відбувалися у присутності голови Рівненського СІЗО і голови тюремного відділення Рівненської області. 20 в'язнів (у 21-го, О., за кілька днів завершувався його термін ув'язнення, і його відвезли назад до Ізяславської тюрми) були розміщені у 4 камерах, по 5 кожний. У камерах було дуже холодно, в'язням не надали теплого одягу чи теплої води. Згідно тверджень третього заявника, перші два дні вони спали на бетонній підлозі.

За кілька днів в'язні отримали малу частину своїх речей з Ізяславської тюрми.

Згодом в'язні, у тому числі перший заявник, були допитані прокурором м. Рівне. Адміністрація СІЗО попередила в'язнів, щоб вони не сміли скаржитися, хоч прокурор і бачив їхні травми. Їх також змусили підписати „прохання” про переведення їх з Ізяславської тюрми, що було датоване 21 січня 2007 р, а також аналогічні заяви, що вони ні на що не скаржилися.

Перший тиждень після їхнього прибуття до Рівненського СІЗО, в'язнів били за найменшу провину чи й без провини, а потім ретельно лікували, щоб не залишити ніяких слідів жорстокого поводження, і розвезли по різних тюрмах України. Після того, зокрема, стан здоров'я п'ятнадцятого заявника сильно погіршився. Сімнадцятий заявник був знов переведений до Ізяславської тюрми.

Тим часом 2, 4, 7, 8, 13, 14 та 18 заявників, після побиттів, того ж дня, у медичному відділенні тюрми, у іншому фургоні, а потім їх відвезли до Хмельницького СІЗО. Адміністрація погрожувала четвертому заявнику, що підкине наркотики до його батьків, коли вони приїдуть до нього, і також їх посадить – якщо він буде скаржитися на жорстоке поводження із в'язнями.

Між тим, родичі заявників скаржилися Омбудсмену, у прокуратури Рівненської та Хмельницької областей – на жорстоке поводження із заявниками, на втрату їх речей, на їх розвезення по різних каральних закладах, на заборону здійснювати візити до них.

26 січня 2007 р. Харківська група захисту прав людини дізналася про жорстоке поводження із в'язнями у Ізяславській тюрмі. Правозахисники написали про це до Генпрокуратури, яка скерувала справу до прокурора м. Шепетівки (Хмельницька область).

29 січня 2007 р. преса та телебачення почали розповсюджувати інформацію про масове побиття у Ізяславській тюрмі.

30 січня 2007 р. прокуратура Хмельницької області допитала тих заявників, що утримувалися у Хмельницькому СІЗО, їх свідчення щодо того, що відбулося, різнилися. Деякі з них, як згодом і деякі з тих заявників, що утримувалися у Рівненському СІЗО, заявили, що вони ні про що не скаржилися; очевидно, що це було після погроз адміністрації СІЗО.

У січні – на початку лютого 2007 р. прокуратура також допитувала офіційних осіб, що були причетні до подій; вони в цілому підтверджували офіційну версію того, що відбулося.

5 лютого 2007 р. прокурор м. Шепетівки розпочав дисциплінарні провадження проти голови Ізяславської тюрми, котрий не проінформував прокуратуру про проведення операції 22 січня, і, відповідно, прокуратура не могла вести нагляд за даною операцією. Але кримінальну справу прокурор відмовився порушувати, заявивши, що фізичну силу було застосовано лише проти 8 в'язнів (серед яких були четвертий та вісімнадцятий заявники), і що всі офіційні особи діяли на законних підставах.

13 березня 2007 р. Генпрокуратура проінформувала згаданих харківських правозахисників про дане рішення. Згідно твердження,

Генпрокуратури, перевезення частини в'язнів до Рівненського та Хмельницького СІЗО було спричинене переповненням Ізяславської тюрми.

У квітні 2007 р. матері кількох заявників неодноразово скаржилася у тюремне відділення, та голові Ізяславської тюрми на жорстоке поводження з їх дітьми, незаконне їхнє перевезення до іншої тюрми та втрату їх речей при перевезенні. Їм відповідали, що заявники були переведені до іншої тюрми за власним бажанням, що всі їх речі були отримані і вони ні на що не скаржились.

5 липня 2007 р. шостий заявник, переведений до тюрми у Львівській області, завдав собі поранення металевою конструкцією, в знак протесту проти неадекватного розслідування подій 22 січня 2007 р. Протягом липня п'ятий та шостий заявники почали свідчити про їх побиття під час операції у Ізяславській тюрмі. Прокурор м. Шепетівки 27 серпня і 10 вересня 2007 р. знову відмовився порушувати кримінальну справу проти офіційних осіб, що були задіяні у операції 22 січня, через відсутність складу злочину у їхніх діях.

16 липня 2008 р. гр. Аркадій Бущенко, адвокат шостого заявника, оскаржував відмову прокурора від 7 лютого 2007 р., перед судом м. Шепетівки, зазначивши, між іншим, що його підзахисний отримав дане рішення лише 11 липня 2008 р.

Протягом 2008 – 2011 р. різні суди та прокуратури неодноразово відмовлялися порушувати кримінальну справу проти офіційних осіб, що були задіяні у подіях 22 січня 2007 р., потім ці відмови періодично скасовувалися, і як результат, розслідування не просувалося.

27 серпня 1 – 8 заявники (у заявці №38906/07), а 21 листопада 2007 р. 9 – 18 заявники (у заявці №52025/07) звернулися до Європейського суду з прав людини зі скаргою, по-перше, на жорстоке поводження з ними з боку бійців швидкого реагування та спецпідрозділів, а також керівництва тюрми; по-друге, на неефективне розслідування їхньої справи судами та прокуратурою; по-третє, на неповернення їм адміністрацією Ізяславської тюрми їхніх особистих речей.

19 вересня 2011 р. стало відомо від матері першого заявника, що її син помер, і вона висловила бажання продовжувати розгляд справи від його імені.

Рішення суду

Суд одноставно визнав порушення положень ст. 3, 13 та 1 Протоколу 1 до Конвенції, відхиливши частину скарги, що стосувалася сімнадцятого заявника, як необґрунтовану, а також зобов'язав Україну виплатити 1 – 16 та 18 заявникам (або їх родичам), упродовж трьох місяців з дати набуття рішенням статусу офіційного, по 25 тис. євро відшкодування моральної шкоди, шостому заявнику – додатково 10 тис. євро, загалом усім заявникам – 460 тис. євро.

Рішення Європейського суду з прав людини у справі «МОСЕНДЗ проти України» від 17 січня 2013 р. (Остаточне рішення від 17 квітня 2013 р., заява № 52013/08)

Judgment of the European Court of Human Rights in CASE OF MOSENDZ v. UKRAINE of 17 January 2013 (FINAL 17 April 2013, Application no. 52013/08)

Заява про порушення положень Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, зокрема:

Ст. 2 „Право на життя”;

Ст. 3 „Заборона катування”;

Ст. 13 „Право на ефективний спосіб юридичного захисту”.

Обставини справи

Заявницею у справі виступила громадянка України, Тетяна Миколаївна Мосендз (далі – заявниця).

1998 – 1999 р. єдиний син заявниці, Денис Мосендз (далі – Д.М.) ніс строкову військову службу у військовій частині №3007. 24 квітня 1999 р. він був на чергуванні. О 4:30 ранку, 25 квітня, він по радіо повідомив, що все спокійно. За півгодини солдат, що мав змінити Д.М. на варті, виявив, що той був відсутній на своєму пості.

Військовий прокурор Тернопільського гарнізону одразу порушив кримінальну справу проти Д.М. за дезертирство,

порушення статуту військової частини і нелегальну передачу зброї; але того ж дня, близько 18:30, Д.М. був знайдений мертвим, за 600 м від свого посту, під бетонним муром, що оточував покинуту фабрику. Поряд з його тілом були знайдені дві гвинтівки АК-74, в яких було 17 патронів, і багнет, а також 3 використані патрони. Ці данні були підтверджені Р., головою групи пошуку; він стверджував, що особисто знайшов тіло Д.М. Натомість Б., один з солдатів з групи пошуку, згодом заявив, що тіло було знайдене за 40 метрів від бетонного муру, що вони спочатку намагалися надати першу медичну допомогу Д.М., а зрозумівши, що він мертвий, віднесли його тіло під стіну.

27 квітня 1999 р Д. М. був похований, у закритому гробу, у селі Баламутівці Хмельницької області, де мешкав його брат. Заявниця не знала про похорон, який пройшов за її відсутності. Вона в цей час їхала у військову частину, де Д.М. служив, оскільки їй повідомили, що її син дезертирував.

7 травня 1999 р., відбулося дослідження тіла Д.М. Вхідний отвір куль був 1, а вихідних – 2, у лівій та правій частинах черепа. Було виявлено, що дуло зброї притисли до голови Д.М. і зробили 2 постріли. Відбулося кілька внутрішніх крововиливів, про що свідчили гематоми навколо очей та біля носу. Слідів алкоголю чи наркотиків у крові не було знайдено, як не було знайдено будь-яких слідів бійки, чи інших поранень. Відповідно, медичні експерти зробили висновок, що заявник вчинив самогубство. Додаткова експертиза 12 травня зробила висновок, що він не був і психічно хворий.

25 червня 1999 р. військовий прокурор Тернопільського гарнізону на основі даних висновків оголосив про завершення розслідування, як і кримінальну справу проти Д.М.

5 жовтня 1999 р. рішення військового прокурора були скасовані, Генеральною прокуратурою, через неповні результати розслідування. В ході подальшого розслідування були виявлені три отвори у бетонному мурі, під яким було знайдене тіло Д.М.

1 грудня 1999 р. військовий прокурор знов закрит справу, і знову (21 лютого 2000 р.) Генпрокуратура це рішення скасувала: невідомо було, хто і де побачив використані кулі, чи на місці

злочину залишилася кров, чи перетягували тіло Д.М. до бетонного муру, і у якому стані був його одяг.

21 березня 2000 р. було встановлено, що згадані отвори у бетонному мурі були зроблені пострілами з вогнепальної зброї. 13 квітня – 5 вересня 2000 р. розслідування знов було призупинене, відновлене рішенням Військового суду Львівського гарнізону. Незабаром справу було передано у ведення військового прокурора цієї військової частини.

В.К. та В.С., офіцери, що служили в одній частині з Д.М., заперечили факти знущання над останнім. В.К. зокрема зазначив, що якби щось аналогічне відбулося, вище командування безперечно дізналося б про це, і що Д.М. був тією людиною, яка могла за себе постояти. На 1 серпня 2001 р., після чергового поновлення розслідування генпрокуратурою, з 55 осіб, передбачених для допитування, лише п'ятьох було допитано. З недопитаних не було жодного з військових друзів Д.М. Залишались незрозумілими причини самогубства Д.М., і запізнього знайдення його тіла.

У лютому 2002 р. був допитаний один з солдатів, що служив разом з Д.М., пригадав (двоє інших солдатів підтвердили його слова), що перед тим, як піти на чергування 24 квітня 1999 р., Д.М. сперечався з двома сержантами, К. та В. Він спізнився, і В.С., його командир, розкритикував його за це. К., В., Д.М. та Со. (приватна особа) пішли до іншої кімнати у казармах. Після 20 хвилин Д.М. повернувся, з опущеною головою; на ньому тоді не було слідів поранень.

5 квітня 2002 р. був допитаний ще один солдат, О. Він виявив факти „дідівщини” у частині: сержанти іноді били новобранців „за певні незначні помилки” або змушували їх чистити туалети зубними щітками., за словами О., „через це пройшов майже кожний рядовий у частині”.

7 лютого 2003 р. Со. пояснив, що сержанти критикували його та Д.М. за незадовільне знання статуту Збройних Сил. К. і В. поклали копію статуту на підлогу і змушували Д.М. і Со. підтягуватися на перекладині, водночас вголос читати правила. В якийсь момент Д.М. не зміг продовжувати підтягуватися, і В.

вдарив його по спині. Виходячи з кімнати, Д.М. сказав Со.: „Я їм ще зроблю”. К. і В. наказали Со. замовчувати про те, що відбулося.

29 листопада 2003 р., спираючись на дані свідчення, Військова прокуратура Львівського гарнізону порушила кримінальні справи проти К. і В., за перевищення службових повноважень.

19 листопада 2004 р., після ексгумації та додаткового дослідження тіла Д.М., а також дослідження його психічного стану перед загибеллю, експерти зробили висновок, що, будучи людиною „спокійною, цілеспрямованою та незалежною”, Д.М. тимчасово впав у депресію після інциденту з К. і В., і вчинив самогубство. Дослідження тіла Д.М. що було завершено 25 грудня 2004 р., виявило ще один вхідний отвір від кулі, у голові загиблого, над правою бровою. Знову було підтверджено факт самогубства.

5 січня 2005 р. К. зізнався у факті свого знущання над Д.М. 24 квітня 1999 р. 20 січня було вирішено не порушувати справу проти В.К. і В.С., оскільки, згідно рішення слідчого, вони не знущалися над Д.М. і нікому не наказували над ним знущатися.

31 січня 2005 р. заявниця отримала статус постраждалої у даній справі.

23 лютого 2005 р. провадження проти В. було виділене у окрему справу, оскільки В. переховувався.

13 жовтня 2005 р. військовий суд Львівського гарнізону визнав К. винним у доведенні Д.М. до самогубства, і засудив на випробувальний термін – 3 роки, хоча були наміри до засудження на 5 років позбавлення волі. К. був позбавлений свого військового звання.

4 травня 2006 р. заявниця подала цивільний позов проти Міністерства внутрішніх справ до Печерського районного суду м. Києва, а згодом до Гагарінського суду м. Севастополя, обидва рази безуспішно. На думку заявника, МВС не змогло забезпечити дотримання закону і порядку у військовій частині, що призвело до загибелі Д.М.

12 жовтня 2006 р. апеляційний суд м. Севастополя наполіг на розгляді позову заявниці, визначивши, що цей позов носив адміністративний, а не цивільний характер.

9 грудня 2008 р. Гагарінський суд м. Севастополя постановив, щоб МВС України виплатило заявниці 200 тис. грн. Було визначено, що міністерство не боролось активно з випадками дідівщини в армії, і через це Д.М. був доведений до самогубства.

18 червня 2009 р. Адміністративний апеляційний суд м. Севастополя скасував дане рішення, заявивши, що позов заявниці мав саме цивільний характер.

16 вересня 2009 р. військовий суд Львівського гарнізону визнав і В. винним у доведенні Д.М. до самогубства, але В. не поніс кримінальної відповідальності, через давність часу, бо минуло 10 років з моменту подій.

18 жовтня 2011 р. Вищий Адміністративний Суд залишив ухвалене 18 червня 2009 р. рішення без змін.

14 жовтня 2008 р. заявниця звернулася до Європейського суду з прав людини зі скаргою, по-перше, на знущання над її сином у армії та його вбивство (вона не вірила, що Д.М. наклав на себе руки), по-друге, на небажання влади адекватно розслідувати справу, по-третє, на свою неможливість отримати компенсацію через згадані суперечки між цивільними та адміністративними судами.

Рішення суду

Суд одностайно визнав порушення положень ст. 2, 3 та 13 Конвенції, а також зобов'язав Україну виплатити заявниці, упродовж трьох місяців з дати набуття рішенням статусу офіційного 20 тис. євро відшкодування моральної шкоди.

Рішення Європейського суду з прав людини у справі «СІЗАРЄВ проти України» від 17 січня 2003 р. (Остаточне рішення від 17 квітня 2013 р., заява № 17116/04)

Judgment of the European Court of Human Rights in CASE OF SIZAREV v. UKRAINE of 17 January 2013 (FINAL 17 April 2013, Application no. 17116/04)

Заява про порушення положень Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, зокрема:

Ст. 3 „Заборона катування”;

Ст. 5 „Право на свободу та особисту недоторканність”.

Обставини справи

Заявником у справі виступив громадянин України, Костянтин Костянтинович Сізарев (далі – заявник).

3 жовтня 2003 р. К. поскаржився в міліцію м. Євпаторія, де він і заявник мешкали, що заявник його побив.

24 лютого 2004 р. (за відсутності причини) прокуратура м. Євпаторія порушила кримінальну справу проти заявника за підозрою у завданні тілесних ушкоджень середньої тяжкості К., за що зазвичай карали максимум 3 роками позбавлення волі.

18 березня 2004 р. заявник отримав підписку про невиїзд з міста. 25 березня він призначив Д., свою дружину, своїм представником у суді.

З 8 до 29 квітня 2004 р. заявник був відсутній у Євпаторії через травму ноги.

19 квітня 2004 р. слідчий звернувся до суду м. Сак, з вимогою видати розпорядження про досудовий арешт заявника, через нез'явлення останнього для ознайомлення з матеріалами, і той факт, що заявник не жив насправді у місці, вказаному ним.

22 квітня 2004 р. суд м. Сак віддав розпорядження міліції арештувати заявника. Розпорядження було виконане 27 квітня.

Того ж дня заявник був розміщений у камері №10 центру тимчасового затримання м. Євпаторії. За годину, адміністрація центру виявила у нього численні травми, отримані у камері, де було також розміщено 10 затриманих. Згідно рішення прокуратури м. Євпаторія від 7 травня 2004 р., заявник впав зі своєї койки, і отримав таким чином травми; і не потрібно було порушувати кримінальну справу у даному випадку; потім прокуратура кілька разів відмовляла у порушенні такої справи. Прокуратура АРК скасувала всі ці відмови; врешті, 4 серпня 2004 р. було порушено кримінальну справу з побиття заявника, поки що ніхто конкретно не був під підозрою у завданні травм.

27 квітня – 11 травня 2004 р. заявник безуспішно вимагав від суду м. Сак дозволити Д. бути його представником. Д., між тим, заявила, що досудове затримання заявника суперечить законам, що

суд не взяв до уваги той факт, що заявник виїхав 8 квітня з Євпаторії з метою лікування.

В той же час, після отримання згаданих травм, заявник був переведений до лікарні м. Євпаторії. Під час утримання там він був прикований наручниками до свого ліжка, на дверях палати був замок, а на вікнах – ґрати. У відповідь на скаргу адвокатів, відділення міліції у м. Євпаторії відповіло, що дані міри мають законну підставу. Крім того, за необхідності, наручники з заявника знімали.

7 травня 2004 р. Л., адвокат, став офіційним представником заявника.

13 травня 2004 р. заявника було виписано з лікарні м. Євпаторії, через його „задовільний стан здоров'я”. Після скарги Д., яка зазначала, що заявникові необхідне лікування, останній, згідно рішення суду, був переведений спочатку до Республіканської клінічної лікарні ім. Семашка, а потім знов до лікарні м. Євпаторії, де він перебував до 27 травня. Поки тривали розбори цього питання, заявник був утримуваний у центрі тимчасового затримання м. Євпаторії, камері №12 (у тому числі після 27 травня), з надзвичайно незадовільними умовами утримання, або камері №6 з трохи кращими умовами; а також у слідчому ізоляторі м. Сімферополя, камері №15.

19 травня 2004 р. було оголошено, що заявник, нібито б'ючи К., намагався його залякати. Цей факт збільшував потенційний термін позбавлення волі до 5 років. Того ж дня Д. нарешті дозволили бути офіційним представником заявника, разом з Л. і ще одним адвокатом, Н.

1 червня 2004 р. апеляційний суд Автономної Республіки Крим (далі – апеляційний суд АРК), за присутності Н. і Л., залишив ухвалені судом м. Сак рішення без змін.

22 червня 2004 р. розпочалися слухання зі справи, у Залізничному районному суді м. Сімферополя (далі – Залізничний суд). Двічі відхилені були прохання заявника випустити його.

1 жовтня 2004 р. Залізничний суд визнав заявника винним у завданні травм К. і був засуджений на 1 рік умовно; він був зобов'язаний не покидати Євпаторію цей час.

14 жовтня 2004 р. заявник подав цивільний позов до суду м. Євпаторії, щодо всіх тих умов, у яких його до того утримали, і відповідно протиправних дій міліції.

14 грудня 2004 р., однак, апеляційний суд АРК скасував рішення 1 жовтня і передав його до суду першої інстанції, на подальший розгляд.

7 квітня 2005 р. цивільний позов заявника було задоволено, йому присудили 6 тис. грн., замість 3 млн., які він вимагав.

В результаті 25 листопада 2005 р. Залізничний суд засудив заявника до 2 років позбавлення волі. Заявник та його представники безуспішно подавали апеляції до апеляційного суду АРК, а потім – касаційну апеляцію до Верховного Суду України.

20 грудня 2005 р. Й., один з співкамерників заявника зізнався у побитті останнього. Однією з можливих причин була та, що заявник раніше працював помічником у суді.

19 березня 2007 р. суд м. Сак визнав Й. винним у побитті заявника і засудив його до 2 років обмеження свободи. Й. на той момент вже мав чотири звинувачення у кримінальних справах.

Суд також заперечив твердження заявника, що останній був проваджений до камери, де сиділи небезпечні кримінальні злочинці, аби „дати йому добрий урок”. Більшість з цих злочинців згодом заявляли, що заявник сам спровокував бійку. Апеляційний суд АРК відхилив апеляцію заявника проти рішення 19 березня 2007 р., те саме зробив Верховний Суд України щодо касаційної апеляції заявника.

8 квітня 2009 р. апеляційний суд АРК збільшив суму компенсації заявникові до 25 тис. грн.

14 травня 2004 р. заявник звернувся до Європейського Суду з прав людини зі скаргою, по-перше, на розміщення його у центрі тимчасового затримання разом з кримінальними злочинцями як причину його побиття ними, по-друге, на закріплення його у лікарняній палаті наручниками, по-третє, на його незадовільне лікування, по-четверте, на його незаконне затримання під час слідства, по-п'яте, на те що рішення про дане затримання було винесене у присутності прокурора, а не представника заявника, по-

шосте, на затягування розгляду апеляцій, що він їх подавав до судів.

Рішення суду

Суд одностайно визнав порушення положень ст. 3 та 5 Конвенції, відхиливши решту скарг заявника як необґрунтовані, а також зобов'язав Україну виплатити заявнику, упродовж трьох місяців з дати набуття рішенням статусу офіційного 9 тис. євро відшкодування моральної шкоди.

Рішення Європейського суду з прав людини у справі «СЛЮСАР проти України» від 17 січня 2013 р. (Остаточне рішення від 17 квітня 2013 р., заява № 39797/05)

Judgment of the European Court of Human Rights in CASE OF SLYUSAR v. UKRAINE of 17 January 2013 (FINAL 17 April 2013, Application no. 39797/05)

Заява про порушення положень Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, зокрема:

ст. 2 «Право на життя».

Обставини справи

Заявником у справі виступив громадянин України, Юрій Борисович Слюсар (далі – заявник).

15 квітня 2003 р. гр. Се., брат-близнюк заявника, висловив побажання, згідно з яким, у випадку його смерті, квартира „А” та інша власність мала відійти у власність заявника.

Між 16 та 17 квітня 2003 р. гр. Се. зник. Ввечері 16 квітня вони із заявником домовилися зустрітися наступного дня, але коли заявник зателефонував братові вранці 17 квітня, йому не відповіли. Гр. Се. жив у квартирі разом зі своєю колишньою дружиною, гр. Г. Згідно свідчень останньої, вони спали у різних кімнатах, і двері до кімнати Се. були зачинені, коли вона вийшла з квартири вранці 17 квітня, і вона не знала, чи він був вдома.

Згідно зі свідченнями заявника, ввечері 17 квітня 2003 р. його друзі гр.гр. Б. приїхали до квартири гр. Се. і виявили, що звідти зник килим, а у гр. С., сина гр. Се., була поранена рука.

18 квітня 2003 р., заявник і гр. Г. повідомили про зникнення гр. Се. до Солом'янського районного відділу ГУ МВС України в м. Києві, де зробили згадані вище свідчення. Заявник також висловив думку, що гр. Г і С. знали про місце перебування гр. Се., і попросив, щоб у міліції розшукали гр. І., знайомого гр. Г. Згодом гр. І. був ідентифікований як гр. М.

Того дня, а також 22 та 23 квітня 2003 р. міліція зробила обшук у квартирі гр. Се., і вилучили звідти фрагменти шпалер, забруднених чимось бурого кольору, частки бурої субстанції з дверей та вентиляції, пластмасову водогінну трубу з ванної, табуретку, футболку, кросівки та брюки, що належали гр. С. Міліція також вилучила документи на три квартири, 2 тис. доларів США, 1 тис. грн., і паспорт гр. Се.

26 квітня 2003 р. міліція констатувала, що гр. Се, чи його тіла не було знайдено.

20 травня 2003 р. прокурор порушив кримінальну справу за підозрою у викраденні гр. Се. „незнайомими людьми”.

30 травня 2003 р., на допиті у міліції, заявник повідомив, що його брат отримував погрози від своїх сина та колишньої дружини.

9 червня 2003 р. гр-и. Б., сусіди гр. Се., підтвердили, що у ніч з 16 на 17 квітня, близько 2/3 години, вони чули, що хтось у його квартирі ввімкнув ванну та прибирав квартиру.

24 червня 2003 р. міліціонери К. та О. були покарані за порушення кримінально-процесуального законодавства і за відмову порушувати кримінальну справу у зв'язку зі зникненням гр. Се.

У червні – липні 2003 р. медичні експерти досліджували вилучені предмети, на них або не знайшли крові, або кров була гр. Г або С., або незрозуміло чия.

9 липня 2003 р. гр. Г і С. були заарештовані, але випущені 18 липня через неможливість довести їхню участь у зникненні гр. Се., кримінальну справу проти них було завершено 21 липня.

21 серпня 2003 р. справу було закрито, оскільки неможливо було встановити, хто саме здійснив злочин.

24 серпня 2003 р. гр. С. був допитаний як свідок.

15 жовтня 2003 р. було порушено нову кримінальну справу, на підставі вбивства, оскільки було зроблено висновок, що гр. Се. було вбито.

20 грудня 2003 р. заявникові був наданий статус жертви. Протягом 2004 р. проводилися різні допити сусідів гр. Се., працівників міліції, гр. Г. та С., юриста, котрий затверджував заповіт гр. Се.

10 березня 2004 р. Генпрокуратура повідомила, що слідчий у даній справі покараний.

29 листопада 2004 р. було виявлено, що гр. С. отримав зазначене поранення, порізавшись склом з розбитого посуду.

27 грудня 2004 р. справу було передано до Житомирської обласної прокуратури, а 3 червня 2005 р., після додаткових допитів та обстежень – назад до Києва.

Допити продовжувались, допитували заявника, його батька, кількох міліціонерів та одного медичного експерта.

13 лютого 2006 р. гр. М. був допитаний, і він повідомив, що згідно тверджень, отриманих ним від гр. Г., гр. С. вбив гр. Се., після суперечки між ними через заповіт гр. Се., і сховав його тіло. 21 лютого він також додав, що тіло було розрубано надвоє. 22 лютого гр. С. заперечив дані твердження.

З 24 до 27 лютого 2006 р. гр. С. був утриманий під вартою.

19 квітня 2006 р. у телепрограмі „Без табу” йшла розмова про зникнення гр. Се. Згідно тверджень заявника, програму – згідно розпорядження Генпрокуратури – було показано лише за 6 місяців після зйомки, і з вирізаними фрагментами.

16 травня 2006 р. гр. Г. та С. подали у Печерський районний суд м. Києва, на канал „1+1”, на якому йшла програма „Без табу”, на тележурналіста програми, на заявника, і трьох його родичів. Після двох років слідства, 17 квітня 2008 р., їхні позови були відхилені, апеляційним судом м. Києва. 17 червня 2008 р. Верховний Суд України залишив ухвалене рішення без змін.

29 січня 2007 р. Печерський районний суд м. Києва офіційно визнав гр. Се. померлим.

28 квітня 2007 р. Шевченківський районний суд м. Києва відхилив скаргу гр. Г., яка вимагала вилучити квартиру „А” у

заявника, оскільки квартира під час складення заповіту належала його братові, і гр. Г. втратила свої права на неї.

9 липня 2007 р. справу було передано до слідчого управління МВС України у м. Києві. Протягом 2006 – 2007 рр. проводилися численні допити.

2008 р. гр. С. виїхав до Австралії.

6 червня 2008 р. заявник отримав сертифікат на квартиру „А”, згідно заповіту його брата.

1 грудня 2009 р. справу було передано до Солом’янського районного відділу ГУ МВС України в м. Києві.

Протягом 2009 – 2011 рр. відбулися допити гр. М. та К. На той час місце знаходження гр. Г. та С. було невідоме. Тіло гр. Се. так і не було знайдене.

26 жовтня 2005 р. заявник звернувся до Європейського суду з прав людини зі звинуваченням гр. Г та С. у вбивстві гр. Се., зі скаргою на неефективне розслідування, на ігнорування офіційними установами його скарг.

Рішення суду

Суд одностайно визнав порушення положень ст. 2 Конвенції, відхиливши решту скарг заявника як необґрунтовані, а також зобов’язав Україну виплатити заявнику, упродовж трьох місяців з дати набуття рішенням статусу офіційного 12 500 євро відшкодування моральної шкоди.

Рішення Європейського суду з прав людини у справі «ТИМОШЕНКО проти України» від 30 квітня 2013 р. (Остаточне рішення від 30 липня 2013 р., заява № 49872/11)

Judgment of the European Court of Human Rights in CASE OF TYMOSHENKO v. UKRAINE of 30 April 2013 (FINAL 30 July 2013, Application no. 49872/11)

Заява про порушення положень Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, зокрема:

ст. 3 «Заборона катування»;

ст. 5 «Право на свободу та особисту недоторканність»;

ст. 8 «Право на повагу до приватного і сімейного життя»;

ст. 18 «Межі застосування обмежень прав».

Обставини справи

Заявницею у справі виступила громадянка України, Юлія Володимирівна Тимошенко.

З 24 січня до 8 вересня 2005 р. і з 18 грудня 2007 р. до 3 березня 2010 р. заявниця обіймала посаду Голови Кабінету Міністрів України.

2010 р. проти заявниці було порушено дві кримінальні справи: першу за купівлю машин швидкої допомоги за непризначені для цього гроші, другу за неправильне використання грошей, отриманих Україною згідно Кіотського протоколу.

11 квітня 2011 р. Генпрокуратура України порушила кримінальну справу проти заявниці за підозрою у зловживанні державною владою, коли заявниця наказала голові державного підприємства «Нафтобаз» підписати угоду з російським підприємством «Газпром» щодо імпорту природного газу за ціною 450 доларів США на 1 тис. кубометрів, що принесло державі відчутні фінансові збитки.

25 травня 2011 р. досудове розслідування було завершене, і заявниці було надано 15 днів для ознайомлення з матеріалами справи. Матеріалів нараховувалося до 4 тис. сторінок у 15 томах, у той же час заявника майже щоденно викликали до Генпрокуратури.

17 червня 2011 р. справу було передано до Печерського районного суду м. Києва (далі – Печерський суд), який 17 жовтня визнав заявницю винною у зазначених злочинах і засудив її до 7 років позбавлення волі.

Протягом початкового періоду розслідування та слухань заявниця залишалася на волі. Між 29 червня та 4 серпня 2011 р. вона брала участь у 16 судових слуханнях. Під час слухання 5 серпня в ролі свідка виступав тодішній голова Кабінету Міністрів гр. Азаров. Суддя К. проігнорував майже всі питання заявниці, втім, ці питання відчутно збентежили свідка. Того ж дня було видано розпорядження затримати заявницю на невизначений термін. Її було переведено до Київського СІЗО №13.

Суд проігнорував всі без винятку скарги та апеляції на незаконне рішення про затримування заявниці, у тому числі від її захисників, і тоді (заявки 29 листопада, 1 та 20 грудня 2011 р.), коли вона скаржилася на погіршення стану здоров'я.

Протягом серпня – грудня 2011 р. заявниця проходила офіційні медичні обстеження, що не виявили жодних погіршень стану здоров'я у неї. Іноді вона відмовлялася проходити офіційні обстеження, і безуспішно вимагала проводити обстеження у незалежних лікарів, у тому числі вимірювання тиску її крові. Вона скаржилася на численні болі, симптоми.

23 грудня 2011 р. апеляційний суд м. Києва залишив ухвалене рішення без змін, як і Вищий Спеціалізований Суд – 29 серпня 2012 р.

Заявницю утримували у Київському СІЗО №13 до 30 грудня 2011 р., у камері №242, разом з двома іншими затриманими, які палили, що також негативно вплинуло на її стан здоров'я. Всупереч твердженням офіційних представників уряду, вікно в камері було надто високо розташоване, щоб його відчинити і провітрити камеру. Питної води заявниці не давали, світло було неможливо вимкнути, центрального опалення не було. Душ заявниці дозволяли приймати лише раз на тиждень, постільну білизну не замінювали. Від харчування у СІЗО у заявниці почався гастроентерит. Не кращі умови були у камерах №300 та №260, де її також утримували.

Щоденно заявницю везли до суду, для цього її будили о 5 годині ранку, а назад до СІЗО її привозили не раніше 21 години.

30 грудня 2011 р. заявницю перевезли до Качанівської колонії у м. Харкові, де вона мала відбувати свій термін покарання.

Через свій стан здоров'я заявниця (безуспішно) вимагала для себе милиці, бо їй важко було ходити. Медичні обстеження у колонії протягом 2012 р. визначали її стан здоров'я як задовільний. 14 лютого 2012 р. у її обстеження брали участь німецькі лікарі з установ м. Берліна. Вони наполягали на переведенні заявниці до спеціалізованої лікарні. Згідно тверджень заявниці, німецьких (як і незалежних українських) лікарів не допускали до обговорення подальшого її утримування.

Заявниця погодилася бути утриманою або у цивільній лікарні, або у тій лікарні, яку схвалить німецькі лікарі. На 20 квітня 2012 р.

було призначене її перевезення до Центральної Клінічної Лікарні Державних Залізниць. Під час перевезень охоронці силою виштовхнули її з камери та вдарили її, від чого вона втратила свідомість. Прийшовши до тями (вже у лікарні), вона оголосила голодування на знак протесту проти жорстокого поводження з нею.

22 квітня 2012 р. заявниці було знову переведено до колонії.

10 серпня 2011 р. (з подальшою додачею фактів і скарг) адвокати, гр. Валентина Теличенко та Сергій Власенко від імені заявниці звернулися до Європейського суду з прав людини зі скаргою, по-перше, на незадовільні умови її утримання у Київському СІЗО №13, по-друге, на незабезпечення її належним лікуванням, по-третє, на жорстоке поводження з нею з боку охоронців Качанівської колонії під час перевезення заявниці до Центральної Клінічної Лікарні 20 квітня 2012 р., по-четверте, на поміщення її під цілодобовий нагляд у лікарні, по-п'яте, на публікування історії її лікування (як приватної інформації), по-шосте, на незаконність її досудового затримання, по-сьоме, на політичні мотиви її затримання та засудження (з метою відлучення заявника від політичного життя в Україні).

Рішення суду

Суд одностайно або більшістю голосів визнав порушення положень ст. 5, 8 та 18 Конвенції, відхиливши решту скарг заявниці як необґрунтовані.

Крім того, судді Юнгвірт, Нуссбергер та Потоцький наголосили на політичному підґрунті всього судового процесу над заявницею, заявивши, що „будь-яка публічна політика або окремі міри можуть носити приховану суть і мати на меті інші цілі, крім офіційно проголошених”.

Рішення Європейського суду з прав людини у справі «БАРІЛО проти України» від 16 травня 2013 р. (заява № 9607/06)

Judgment of the European Court of Human Rights in CASE OF BARILO v. UKRAINE of 16 May (Application no. 9607/06)

Заява про порушення положень Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, зокрема:

Ст. 3 „Заборона катування”;

Ст. 5 „Право на свободу та особисту недоторканність”;

Ст. 13 „Право на ефективний спосіб юридичного захисту”.

Обставини справи

Заявницею у справі виступила громадянка України, Валентина Станіславівна Баріло (далі – заявниця). З 1994 р. хворіє на діабет та інші хвороби, з цієї причини кілька разів потрапляла до лікарні.

3 лютого 2006 р. Сакська міжрайонна прокуратура (далі – прокуратура) порушила кримінальне провадження проти заявниці за зловживання службовими повноваженнями на посаді у податковій інспекції; протиправні дії нібито були вчинені протягом 2004 – 2005 рр.

6 лютого 2006 р. слідчий з прокуратури прийняв рішення про арешт заявниці, поміщення її до Сакського тимчасового ізолятору (далі – СІЗО). Того ж дня її арештували, прямо на робочому місці. Спочатку її повезли до лікарні, щоб перевірити її стан здоров'я, а потім до СІЗО. Кілька разів на день швидка допомога привозила до заявниці необхідні ліки, зокрема інсулін проти діабету; у кількох випадках заявниця була сама змушена робити ін'єкції, через відпустку лікаря СІЗО.

7 лютого 2006 р. мати заявниці скаржилась до різних інстанцій на незадовільні умови утримання її доньки у СІЗО. На скарги у МВС України відповіли, що умови відповідають нормам. На практиці у камері не було ліжка, столів чи стільців, було погане освітлювання, а єдине харчування, отримуване заявницею, було від її родичів.

9 лютого 2006 р. суд м. Сак продовжив термін затримання заявниці до 10 днів, на вимогу слідчого. Рішення апеляції не підлягало.

14 лютого 2006 р. Комісар ВР України з прав людини письмово звернувся до прокуратури, зазначивши, що подальше затримання заявниці могло було розглянуте як катування, через стан її здоров'я, і через те, що у неї була 9-річна донька. 16 лютого 2006 р. рішенням прокуратури заявницю було випущено.

Протягом 2006 – 2008 рр. адвокат заявниці безуспішно намагався порушити кримінальну справу проти адміністрації СІЗО за ненадання регулярного лікування для заявниці. Згідно тверджень прокуратури, складу злочину у діях офіційних інстанцій не було.

Згодом кримінальну справу проти заявниці було поновлено, і 3 жовтня 2006 р. суд м. Сак засудив її до 3 років позбавлення волі і 1 рік умовно.

23 лютого 2006 р. заявниця звернулася до Європейського суду з прав людини зі скаргою, по-перше, на ненадання належної медичної допомоги та незадовільні матеріальні умови під час її затримання, по-друге, на незаконність її затримання та арешту, по-третє, на ігнорування скарг – її, її родичів та адвокатів – на зазначені умови у СІЗО.

Рішення суду

Суд одностайно визнав порушення положень ст. 3, 5 та 13 Конвенції, відхиливши решту скарг заявниці як необґрунтовані, а також зобов'язав Україну виплатити заявниці, упродовж трьох місяців з дати набуття рішенням статусу офіційного 10 тис. євро відшкодування моральної шкоди.

Рішення Європейського суду з прав людини у справі «ЧОРНИЙ проти України» від 16 травня 2013 р. (заява № 35227/06)

Judgment of the European Court of Human Rights in CASE OF CHORNIY v. UKRAINE of 16 May 2013 (Application no. 35227/06)

Заява про порушення положень Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, зокрема:

Ст. 6 (3) „Право на справедливий суд”.

Обставини справи

Заявником у справі виступив громадянин України, Ігор Михайлович Чорній.

17 грудня 2004 р. Жидачівський районний суд (далі – Жидачівський суд) визнав заявника винним у несплаті заробітної плати працівникам його підприємства Е., що належало заявникові. З листопада 2001 р. до січня 2004 р. він платив працівникам „зі

своєї кишені”, і ці виплати не було офіційно зафіксовано у бухгалтерії підприємства. Працівники засвідчили у суді, що він їм платив заробіток, але суд проігнорував цей факт, оскільки вони все ще працювали у заявника. Відповідно, заявникові був присуджений штраф у розмірі 1 700 грн. (на 2004 р. – 236 євро).

Заявник не отримав копію рішення суду. Натомість Уряд України надав документи, згідно яких 17 грудня 2004 р. заявник отримав копію рішення.

27 – 29 грудня 2004 р. заявник та його адвокат подали апеляцію на рішення 17 грудня. Протягом першої половини 2005 р., Жидачівський суд двічі переносив термін розгляду даної апеляції.

26 квітня 2005 р. Львівський обласний апеляційний суд залишив ухвалене 17 грудня 2004 р. рішення без змін. Зокрема, було зазначено, що заявник не надав доказів щодо факту видачі працівникам свого підприємства заробітної плати.

11 травня 2005 р. заявник безуспішно вимагав надання йому доступу до матеріалів справи. Так само безуспішною була його апеляція від 19 серпня, на обидва рішення суду.

14 серпня 2006 р. заявник звернувся до Європейського суду з прав людини зі скаргою на ненадання йому доступу до матеріалів справи, відповідно – на його неможливість подати ефективну апеляцію на рішення суду від 17 грудня 2004 р. та 26 квітня 2005 р.

Рішення суду

Суд одностайно визнав порушення положень ст. 6 (3) Конвенції, відхиливши решту скарг заявника як необґрунтовані, у тому числі його вимогу компенсації моральної шкоди у обсязі 523 706 євро.

Рішення Європейського суду з прав людини у справі «ГАРНАГА проти України» від 16 травня 2013 р. (заява № 20390/07)

Judgment of the European Court of Human Rights in CASE OF GARNAGA v. UKRAINE of 16 May 2013 (Application no. 20390/07)

Заява про порушення положень Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, зокрема:

Ст. 8 „Право на повагу до приватного і сімейного життя”.

Обставини справи

Заявницею у справі виступила громадянка України Наталя Володимирівна Гарнага.

Згідно з обставинами справи, багато років заявниця мешкала разом зі своїми вітчимою, матір'ю і зведеним братом. З часом вона вирішила взяти прізвище та по-батькові свого вітчима. З цією метою вона 24 березня 2004 р. подала заяву до ЗАГСу м. Білої Церкви (далі – ЗАГС), вирішивши змінити по-батькові на «Юрїївна».

27 березня 2004 р. ЗАГС офіційно відмовив заявниці у зміні, заявивши, що згідно законів вона мала право на неї, лише якби її батько змінив своє ім'я.

23 квітня 2004 р. заявниця безуспішно оскаржувала дане рішення у суді м. Білої Церкви. Вона заявляла, що її бажання більше асоціювати себе з родиною її вітчима було достатньою підставою для змінення по-батькові. Суд підтвердив, що відмова ЗАГСу була на законних підставах.

3 грудня 2004 р. Київський обласний апеляційний суд залишив ухвалене рішення без змін.

5 травня 2004 р. заявниця змінила своє прізвище «Глазкова» на прізвище родини свого вітчима – Гарнага.

2 квітня 2007 р. заявниця звернулася до Європейського суду з прав людини зі скаргою на втручання властей до її приватного життя у зв'язку з відмовою їй у зміні по-батькові.

Рішення суду

Суд одностайно визнав порушення положень ст. 8 Конвенції, відхиливши решту скарг заявника як необґрунтовані, а також зобов'язав Україну виплатити заявнику, упродовж трьох місяців з дати набуття рішенням статусу офіційного 222 євро відшкодування моральної шкоди.

Рішення Європейського суду з прав людини у справі «ГАВУЛА проти України» від 16 травня 2013 р. (заява № 52652/07)

Judgment of the European Court of Human Rights in CASE OF GAVULA v. UKRAINE of 16 May 2013 (Application no. 52652/07)

Заява про порушення положень Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, зокрема:

ст. 3 «Заборона катування»;

ст. 5 «Право на свободу та особисту недоторканність»;

ст. 6 (1) «Право на справедливий суд»;

ст. 34 «Індивідуальні справи».

Обставини справи

Заявником у справі виступив громадянин України, Віталій Васильович Гавула (далі – заявник).

6 лютого 2003 р. (згідно даних уряду України – 7 лютого) заявник був заарештований на квартирі, орендованій його знайомою та можливою співницею гр. Д. У відділку міліції, згідно тверджень заявника, на нього надягли наручники, його били та зламали йому ніс.

Того ж дня на допиті заявник зізнався у здійсненні квартирної пограбування. У кримінальній справі, що була заведена на нього, було вказано, що він погрожував (разом з іншими людьми) гр. К., і забрав у неї 12 800 доларів США.

10 лютого 2003 р. Дніпровський районний суд м. Києва (далі – Дніпровський суд) прийняв рішення залишити заявника під вартою.

Протягом 2003 – 2008 рр. справу кілька разів передавали до суду як завершену, але щоразу Дніпровський суд повертав її на додатковий розгляд. В той же час суд відхиляв кілька прохань заявника щодо звільнення останнього. Представниками заявника у суді були його мати та адвокат гр. Да.

Протягом 2004 – 2008 рр., Дніпровський суд та прокуратура Дніпровського району в м. Києві також розглядали справу про повідомлене жорстоке поводження працівників міліції із заявником під час його затримання; згідно тверджень заявника, міліціонери прийняли деякі з його речей за чужі та вкрадені.

Тим часом заявника утримували у СІЗО №13. Камера, де його утримували, була холодною, брудною і з тарганами. Під час свого перебування у СІЗО заявник неодноразово скаржився на болі у голові, нирках; він 2008 р. скаржився на свої умови утримування у Міністерстві охорони здоров'я. Тим не менше, Київське відділення Виконання вироків повідомляло, що умови утримання заявника відповідали всім вимогам, і додаткові експертизи (протягом 2008 р.) визначили його стан здоров'я як задовільний.

3 вересня 2009 р. прокурор вимагала від Дніпровського суду проведення психіатричного обстеження заявника, оскільки останній останнім часом поводить себе надто агресивно, переривав судові слухання криками, лайкою та вимогами допитати певних людей. Її вимогу було виконано.

20 жовтня 2009 р. медичний експерт заявив, що згідно психіатричних обстежень, проведених на вимогу суду, заявник був психічно здоровий.

1 березня 2010 р. Дніпровський суд визнав заявника винним у здійсненні пограбування разом з іншими людьми (кримінальні справи яких розглядали окремо), і засудив його до 8,5 років позбавлення волі. Заявник під час винесення йому вироку наголошував на своїй непричетності до злочину.

6 серпня 2010 р. Апеляційний суд м. Києва, а 1 листопада 2011 р. – Верховний Суд України, залишили ухвалене рішення без змін.

26 березня 2011 р. заявник був випущений на випробувальний термін.

15 квітня 2011 р. заявник пройшов операцію з вправлення йому носових кісток, вивихнутих під час побиття заявника у міліції.

19 листопада 2007 р. заявник звернувся до Європейського суду з прав людини зі скаргою, по-перше, на його незаконне досудове затримання і його надмірне затягування, по-друге, на надмірне затягування судового процесу проти нього, по-третє, на ненадання йому владою необхідних документів для подання скарги до Європейського суду.

Рішення суду

Суд одностайно визнав порушення положень ст. 3, 5, 6 та 34 Конвенції, відхиливши решту скарг заявника як необґрунтовані, а також зобов'язав Україну виплатити заявнику, упродовж трьох місяців з дати набуття рішенням статусу офіційного 10 тис. євро (з 35,6 млн., що їх вимагав заявник) відшкодування моральної шкоди.

Рішення Європейського суду з прав людини у справі «КОМАРОВА проти України» від 16 травня 2013 р. (заява № 13371/06)

Judgment of the European Court of Human Rights in CASE OF KOMAROVA v. UKRAINE of 16 May 2013 (Application no. 13371/06)

Заява про порушення положень Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, зокрема:

ст. 3 «Заборона катування»;

ст. 5 (3) «Право на свободу та особисту недоторканність».

Обставини справи

Заявницею у справі виступила громадянка України Світлана Іванівна Комарова (далі – заявник).

1 квітня 2004 р. проти заявниці, юриста за професією, було порушено кримінальну справу за спробу підкупу судді та безчестя. Того ж дня заявницю було заарештовано.

3 квітня 2004 р. прокуратура м. Дніпропетровська наказала суду організувати досудове затримання заявниці, через можливу втечу останньої за кордон: у заявниці був закордонний паспорт, який вона вже використовувала кілька разів, у неї були гроші для поїздки. На волі вона могла знищити докази її провини, вчинити тиск на свідків. Врешті, у неї було три офіційних адреси проживання.

Під час судових слухань того ж дня заявниця намагалася довести, що у неї є син школяр, який залежав від неї, що вона, можливо, була вагітна, а також що на неї чинили психологічний тиск міліціонери, які її затримали.

Бабушкінський районний суд м. Дніпропетровська кілька разів подовжував термін затримання заявниці. 9 серпня 2004 р. її справу

було передано до Самарського районного суду м. Дніпропетровська (далі – Самарський суд).

Під час перебування у Дніпропетровському СІЗО заявницю кілька разів лікували від артеріальної гіпертензії, короткозорого астигматизму, ангіосклерозу судин сітківки, і атрофії нервів правого ока. Вагітність у неї не виявили.

18 липня 2006 р. Самарський суд визнав заявницю винною у підкупі, і засудив її до 7 років позбавлення волі.

28 листопада 2006 р. у заявниці виявили пневмонію, але вона відмовилася бути переведеною до медичного відділення СІЗО.

28 грудня 2006 р. Дніпропетровський обласний апеляційний суд (далі – апеляційний суд) скасував дане рішення, але залишив заявницю у затриманні; останнє рішення було прийняте на її та прокурора вимогу.

Подальші медичні обстеження виявили у заявниці аритмію, панкреатит, енцефалопатію.

Протягом 2007 – 2009 р. справу неодноразово передавали з апеляційного до Самарського суду, і проводили додаткові розслідування. Заяви про звільнення заявниці відхиливали, хоча у неї й були виявлені численні захворювання.

28 квітня 2009 р. Самарський суд засудив заявницю на 5 років і 25 днів позбавлення волі.

22 березня 2006 р. заявниця звернулася до Європейського суду з прав людини зі скаргою, по-перше, на незадовільні умови її утримування у СІЗО, по-друге, на неправомірне затягування її досудового затримання. Компенсації від держави вона не вимагала.

Рішення суду

Суд одностайно визнав порушення положень ст. 3 Конвенції, відхиливши решту скарг заявниці як необґрунтовані.

Рішення Європейського суду з прав людини у справі «МАКСИМЕНКО ТА ГЕРАСИМЕНКО проти України» від 16 травня 2013р. (№ 49317/07)

Judgment of the European Court of Human Rights in CASE OF MAKSYMENKO AND GERASYMENKO v. UKRAINE of 16 May 2013 (Application no. 49218/10)

Заява про порушення положень Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та протоколів до неї, зокрема:

Ст. 6 „Право на справедливий суд”;

Ст. 1. „Захист власності” Протоколу 1.

Обставини справи

Заявником у справі виступили громадяни України, Микола Васильович Максименко (перший заявник) і Володимир Борисович Герасименко (другий заявник).

16 листопада 1995 р., рішенням регіонального відділення Фонду державного майна України в Житомирській області, державне підприємство М. було перетворено на акціонерне товариство. До того, 1 жовтня 1995 р., було виявлено, що серед нерухомості, що належала підприємству, були кілька хостелів.

31 січня 2000 р. підприємство М. було поділено на чотири компанії. С., одна з компаній, отримала у власність зазначені хостели.

19 червня 2003 р., Житомирський обласний комерційний суд оголосив підприємство С. неплатоспроможним. Оскільки хостели не були у державній власності, рішення про подальшу їхню належність мали вирішувати кредитори. Останні погодилися продати один з хостелів заявникам.

21 серпня 2004 р. заявники отримали хостел у свою власність, сплативши 41 160 грн., і взявши собі по 50% власності кожен.

11 січня 2005 р. заявники проінформували місцеву компанію електропостачання про факт викупу ними хостелу, і попросили відключити їм електроенергію до підписання нового договору: потрібно було замінити частину електрообладнання у хостелі, крім того, мешканці хостелу не сплачували регулярно ренту.

Електроенергія мала бути вимкнена починаючи з 25 січня 2005 р., але прокурор наказав компанії не вимикати

електропостачання, оскільки він планував порушити кримінальну справу від імені мешканців хостелу. Серед останніх була 19-річна гр. Г., у якої також була мала дитина.

21 січня 2005 р. заявники у листах інформували прокуратуру та мера м. Малина, а також підприємство С., що вони викупили хостел, щоб самим там мешкати, що мешканці хостелу відмовилися брати участь у процесі продажу.

18 лютого 2005 р. прокурор м. Малина, розглянувши справу, визнав приватизацію хостелу 1995 р. незаконною, зазначивши, що Закон про приватизацію державного житлового фонду забороняв приватизувати кімнат у хостелах. Згідно його тверджень, приватизація хостелу завдала економічних збитків державі і гр. Г., від імені якої, власне, прокурор і порушив кримінальну справу.

Заявники 1 квітня 2005 р. подали свій позов, у якому вони підкреслювали свої попередні твердження, а також, що вони вимагали від підприємства С. надати житло мешканцям хостелу, і у разі скасування рішення про приватизацію вони вимагали від прокуратури 52 748 грн. компенсації.

Після кількох постанов Малинського районного суду про відхилення вимог прокурора, Житомирський обласний апеляційний суд 8 червня 2006 р. оголосив приватизацію хостелу 1995 р. незаконною. Було прийняте рішення, щоб підприємство С. виплатило 41 160 грн. компенсації заявникам, а хостел – переданий у власність міськради.

Заявники безуспішно намагалися подати апеляцію на дане рішення суду, заявивши, що було проігноровано факт визнання підприємства С. неплатоспроможним.

19 липня 2007 р. хостел перейшов у власність Малинської міськради.

25 вересня 2007 р. Житомирський обласний апеляційний суд визнав, що хостели не склали частину державної нерухомості, відповідно зміна форми власності іншого хостела відбувалася на законних підставах, згідно рішення Кабінету Міністрів України від 6 листопада 1995 р.

Заявники наполягали, що підприємство С. не спромоглося виплатити їм призначену судом суму грошей.

Протягом листопада-грудня 2008 р. 12 з 14 помешкань у хостелі були приватизовані.

27 листопада 2009 р. другий заявник помер. Його вдова, Людмила Петрівна Герасименко, висловила бажання продовжувати справу від його імені.

6 листопада 2007 р. заявники звернулися до Європейського суду з прав людини зі скаргою, по-перше, на незаконне їх позбавлення приватної власності, по-друге, на ігнорування судом 3-річного ліміту на подання позову.

Рішення суду

Суд одностайно визнав порушення положень ст. 1 Протоколу 1 до Конвенції, відхиливши решту скарг заявника як необґрунтовані, а також зобов'язав Україну виплатити першому заявнику та вдові другого заявника, упродовж трьох місяців з дати набуття рішенням статусу офіційного 12 127 євро відшкодування моральної шкоди.

Рішення Європейського суду з прав людини у справі «САМОЙЛОВИЧ проти України» від 16 травня 2013 р. (заява №28969/04)

Judgment of the European Court of Human Rights in CASE OF SAMOYLOVYCH v. UKRAINE of 16 May 2013 (Application no. 28969/04)

Заява про порушення положень Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, зокрема:

ст. 3 „Заборона катування”;

ст. 5 (1) і (3) „Право на свободу та особисту недоторканність”;

ст. 6 (1) „Право на справедливий суд”.

Обставини справи

Заявником у справі виступив громадянин України, Микола Васильович Самойлович (далі – заявник).

29 січня 1997 р. Київська районна прокуратура в м. Сімферополі порушила кримінальну справу проти заявника (на той

час – працівника міліції), за підозрою у перевищенні службових повноважень.

2 серпня 1999 р. заявник був заарештований за підозрою у пограбуванні родини І.

5 серпня 1999 р. прокуратура Автономної Республіки Крим (далі – прокуратура АРК) визначила термін подальшого затримання заявника – 2 місяці, на час проведення слідства. Протягом 1999 – 2000 р. прокуратура подовжувала термін даний термін. Заявник безуспішно намагався довести незаконність свого затримання; йому відмовили через факт ведення паралельного слідства проти нього.

24 листопада 1999 р. Сімферопольський районний суд визнав заявника винним у перевищенні службових повноважень і засудив його до 2,5 років позбавлення волі.

6 лютого 2000 р. даний вирок був скасований, і наступні 3 роки справа про перевищення заявником службових повноважень була на додатковому розгляді.

У березні 2000 р. справу проти заявника щодо пограбування було об'єднано з іншою справою, проти банди, на чолі якої був гр. П., інший працівник міліції; дану банду також звинувачували у пограбуванні родини І.

20 липня 2000 р. досудове розслідування було завершено, і справу було передано до Верховного Суду АРК (далі – Суд АРК, оскільки згодом суд було перейменовано на Апеляційний Суд АРК). Заявник кілька разів безуспішно прохав його випустити з СІЗО м. Сімферополя, у якому його утримували весь цей час, через сімейні обставини.

Умови утримання заявника у СІЗО м. Сімферополя, згідно його тверджень, були незадовільні. У камерах (у тому числі у камері №86, де протягом певного періоду перебував заявник) було передбачено менш ніж 2,5 кв. м. на кожного затриманого. У камері №86 також було лише 4 ліжка, хоч там перебувало 6 затриманих. Якість харчування (особливо у період 1999 – 2002 рр.) була також надзвичайно низькою. Кілька разів заявник скаржився на умови свого утримання, у відповідь адміністрація СІЗО заявляла, що вона, зокрема, не отримувала належних продуктів харчування, і через це затриманих годували саме так. Згідно тверджень уряду України, умови утримання заявника цілком відповідали його базовим

потребам, і що ліжок у камерах вистачало на всіх затриманих. Своїх родичів заявник бачив лише через скло; через нестачу сімейних контактів 2002 р. дружина заявника подала на розлучення, заявника також виключили з університету

29 грудня 2003 р. прокуратура припинила провадження проти заявника за підозрою у перевищенні ним службових повноважень.

Протягом 2003 – 2004 рр. заявник кілька разів безуспішно домагався порушення кримінальних справ проти міліціонерів та прокуратури, на підставі незаконності його затримання та порушень у судових процедурах.

17 листопада 2004 р., судом АРК, заявник був визнаний винним у пограбуванні родини І., у складі банди гр. П., і був засуджений до 7 років позбавлення волі. Але датою, з якої даний термін вів відлік, було офіційно визначене 2 серпня 1999 р., день арешту заявника; отже, у серпні 2006 р. останній вийшов на волю, офіційно відбувши весь свій термін.

9 липня 2004 р. заявник звернувся до Європейського суду з прав людини зі скаргою, по-перше, на незадовільні умови його утримування у СІЗО, по-друге, на незаконність його затримання, по-третє, на невинуватене затягування його затримання та розгляду його справи, по-четверте, на руйнування його приватного та сімейного життя даним затриманням.

Рішення суду

Суд одностайно визнав порушення положень ст. 3, 5 та 6 Конвенції, відхиливши решту скарг заявника як необґрунтовані, а також зобов'язав Україну виплатити заявнику, упродовж трьох місяців з дати набуття рішенням статусу офіційного 15 тис. євро відшкодування моральної шкоди.

Рішення Європейського суду з прав людини у справі «ОЛЕКСАНДР ВОЛКОВ проти України» від 9 січня 2013 р. (Остаточне рішення від 27 травня 2013 р., заява № 21722/11)

Judgment of the European Court of Human Rights in CASE OF OLEKSANDR VOLKOV v. UKRAINE of 9 January 2013 (FINAL 27 May 2013, Application no. 21722/11)

Заява про порушення положень Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, зокрема:

ст. 6 (1) „Право на справедливий суд”;

ст. 8 „Право на повагу до приватного і сімейного життя”;

ст. 13 „Право на ефективний спосіб юридичного захисту”.

Обставини справи

Заявником у справі виступив громадянин України, Олександр Федорович Волков (далі – заявник), 1957 р. н.

1983 р. заявник був призначений на посаду районного судді; в той час, під час вступу на дану посаду, новопризначеним суддям не потрібно було обов’язково скласти присягу.

5 червня 2003 р. заявника було обрано на пост судді Верховного Суду України.

22 грудня 2004 р. Президент України призначив суддю П. на посаду голови Вищого Адміністративного Суду.

2 грудня 2005 р. його було також обрано на посаду заступника голови Ради Суддів України.

30 березня 2007 р. заявника було обрано на посаду президента Військової колегії Верховного Суду України.

26 червня 2007 р. Збори Суддів України постановили, що суддя В.П., не могла більше бути на посаді члена Вищої Ради Юстиції, і її потрібно було виключити звідти. В.П. опротестувала дане рішення у судах і у комітеті Верховної Ради України з питань правосуддя.

7 грудня 2007 р. Збори Суддів обрали заявника новим членом Вищої Ради Юстиції, і попрохали парламент, щоб було організовано складання заявником відповідної присяги, згідно акту 1998 р; також аналогічне прохання висловив голова Ради Суддів України. На ці прохання С.К., голова парламентського комітету,

відповів, що дане питання мало розглядатися разом зі скаргами В.П. Врешті-решт, заявник не обійняв посаду члена Вищої Ради Юстиції.

С.К., разом з двома іншими членами парламентського комітету, ставив у Вищій Раді Юстиції питання про можливу неправомірну професійну поведінку заявника, пов'язану зі звільненням В.П. та її скаргами.

2008 – 2009 рр. Р.К. та В.К., члени Вищої Ради Юстиції, розглядали питання про можливе звільнення заявника з посади судді за припущене „порушення присяги”, за різноманітні порушення юридичних процедур, за розгляд справ (на посаді судді Верховного Суду), що їх йому передав суддя Б., брат його дружини.

22 березня 2010 р. В.К. було обрано головою Вищої Ради Юстиції.

26 травня 2010 р., за відсутності заявника, Вища Рада Юстиції прийняла два рішення про його звільнення з посади судді. 31 травня В.К. передав ці рішення до парламенту.

16 – 17 червня 2010 р., після обговорень у парламентських комітетах, Верховна Рада звільнила заявника з посади судді. Заявник був присутній і безуспішно оскаржував це рішення до Вищого адміністративного суду, до спеціальної палати якого його справу було згодом передано.

6 вересня 2010 р. заявник наголосив на тому факті, що під час голосування з його звільнення депутатами були неправильно використані картки для голосування.

19 жовтня 2010 р., після додаткового розгляду скарг заявника, Вищий Адміністративний Суд виніс рішення, у якому зазначалося, що не дивлячись на те, що 1983 р., коли заявника було призначено на посаду судді, від нього не вимагалось складення присяги, він допустив серйозні порушення суддівської професії. Крім того, не дивлячись на виявлення факту, що заявник та суддя Б. не були офіційними родичами на момент подій, Вищий Адміністративний Суд залишив без змін відповідне рішення Вищої Ради Юстиції.

30 березня 2011 р. заявник звернувся до Європейського суду з прав людини зі скаргою, по-перше, на несправедливі рішення

Вищої Ради Юстиції та Верховної Ради щодо його звільнення, по-друге, на відсутність необхідних свідків, по-третє, на той факт, що „сімейні” підстави, частково через які було прийняте рішення про його звільнення, були неправильно розглянуті, по-четверте, на ненадання йому ефективного засобу юридичного захисту у даній справі.

Рішення суду

Суд одноставно визнав порушення положень ст. 6 (1), 8 та 13 Конвенції, відхиливши решту скарг заявника як необґрунтовані, постановив, що немає потреби розглядати скаргу заявника про порушення ст. 13, як таке, що розглядається разом з порушенням статті 6 (1), а також зобов'язав Україну виплатити заявнику та його представникам у суді, упродовж трьох місяців з дати набуття рішенням статусу офіційного 18 тис. євро відшкодування моральної шкоди.

Рішення Європейського суду з прав людини у справі «НАТАЛІЯ МИХАЙЛЕНКО проти України» від 30 травня 2013 р. (заява № 49069/11)

Judgment of the European Court of Human Rights in CASE OF NATALIYA MIKHAYLENKO v. UKRAINE of 30 May 2013 (Application no. 49069/11)

Заява про порушення положень Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, зокрема:

ст. 6 (1) „Право на справедливий суд”;

ст. 14 „Заборона дискримінації”.

Обставини справи

Заявицею у справі виступила громадянка України, Наталя Петрівна Михайленко (далі – заявниця).

Заявниця народилася 1971 р., з вродженим дефектом черепа. Протягом 1990 – 1997 рр. вона регулярно проходила відповідне лікування у США, завдяки чому загалом її травму було виправлено. Але через тривалий процес лікування, у заявниці розвилася психічна хвороба, і їй був потрібний регулярний нагляд у клініках США.

2007 р. батько заявниці звернувся до Сімферопольського районного суду Автономної Республіки Крим (далі – районний суд), з метою позбавити доньку правоздатного статусу, на підставі її психічної хвороби.

Районний суд замовив психіатричну експертизу, і експерти визначили, що у заявниці – шизофренія та паранойя, які позбавляли її можливості контролювати та розуміти свої дії.

10 липня 2007 р. заявницю було офіційно позбавлено правоздатного статусу. Сестрі заявниці було доручено опіку над нею.

Поступово, психічний стан заявниці покращився, з 3 квітня вона почала працювати на місцевому підприємстві.

2009 р. сестра заявниці почала вимагати від районного суду повернути правоздатний статус своїй підзахисній, але оскільки сама не з'являлася з цієї нагоди у суді, вимоги було відхилено.

Протягом 2010 – 2011 рр. заявниця вже сама (безуспішно) зверталася до суду з тією самою вимогою.

29 липня 2011 р. заявниця звернулася до Європейського суду з прав людини зі скаргою на відмову їй у праві звернутися до суду з вимогою відновити її правоздатний статус, наголосивши також, що подібна відмова носить дискримінаційний характер.

Рішення суду

Суд одностайно визнав порушення положень ст. 6 та 14 Конвенції, а також зобов'язав Україну виплатити заявниці, упродовж трьох місяців з дати набуття рішенням статусу офіційного 4 638 євро відшкодування моральної шкоди.

Рішення Європейського суду з прав людини у справі «ВАСИЛЬЧУК проти України» від 13 червня 2013 р. (заява № 24402/07)

Judgment of the European Court of Human Rights in CASE OF VASYLCHUK v. UKRAINE of 13 June 2013 (Application no. 24402/07)

Заява про порушення положень і протоколів Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, зокрема:

ст. 3 «Заборона катування»;
ст. 8 «Право на повагу до приватного і сімейного життя»;
ст. 1 «Захист власності» Протоколу 1.

Обставини справи

Заявницею у справі виступила громадянка України, Єва Павлівна Васильчук (далі – заявниця).

28 лютого 2005 р., гр. Л. пограбував будинок, що належав гр. Ж., і забрав значну кількість речей, частину з яких він того ж дня продав заявниці за 40 грн.

4 березня 2005 р. Новомиргородське районне відділення Управління МВС України у Кіровоградській області порушило кримінальну справу у зв'язку із зазначеним пограбуванням.

22 березня 2005 р. Новомиргородський районний суд видав ордер на обшук помешкання заявниці, на вимогу слідчого з Новомиргородського райвідділу міліції.

24 березня 2005 р. десятеро людей у штатському прийшли на подвір'я заявниці, представилися останній працівниками міліції, але не пред'явили їй своїх посвідчень, як і список речей, котрі вони були уповноважені вилучити з її помешкання. Міліціонери лаялися до заявниці, а один з них відібрав у неї милицю і штовхнув заявницю так, що та впала та поранила своє коліно (при тому, що з 2002 р. їй було надано першу категорію інвалідності). Під час обшуку міліціонери завдали заявниці й певних матеріальних збитків, а також переглядали її особисте листування. Згідно заяви, написаної міліціонером гр. Б., обшук тривав з 10 до 12 години дня.

Міліціонери гр. Г. та Ф. згодом у своїх заявах заперечували, що вони завдавали якихось руйнувань помешканню заявниці.

Того ж дня свідки, гр. Х. та Бі., прибули до заявниці. Вони підтвердили, що її помешкання було поруйноване, а власне заявницю вони знайшли „у критичному стані”, і викликали швидку. Вони зрозуміли, що заявниця була побита міліціонерами, і вона це їм підтвердила.

Згодом заявниця та її син, гр. Д., безуспішно скаржилися до Новомиргородської районної та Кіровоградської обласної прокуратур на неправомірні дії працівників міліції.

4 жовтня 2005 р., один зі свідків обшуку, гр. С., підтвердив, що міліціонери штовхнули заявницю, але зробили це тому, що вона їм погрожувала.

27 жовтня 2005 р. медична експертиза встановила, що травма коліна заявниці могла бути спричинена подіями, на які вона вказувала, і що заявниця ще відчувала наслідки інсульту, який вона перенесла 1993 р.

23 листопада 2005 р. слідством у даній справі було встановлено, що вкрадені речі, вилучені з помешкання заявниці, були повернені їх законному власникові. Гр. Л. був визнаний винним у здійсненні пограбування, і він вказав, що гр. С. продав речі заявниці.

Протягом 2006 – 2010 рр. прокуратура регулярно відмовлялася порушувати кримінальну справу проти працівників міліції, через відсутність доказу свідчень проти останніх. Новомиргородський районний суд, зі свого боку, направляв справу на подальше розслідування.

22 травня 2007 р. заявниця звернулася до Європейського суду з прав людини зі скаргою, по-перше, на жорстоке поводження працівників міліції з нею під час обшуку, по-друге, на незаконність даного обшуку, по-третє, на руйнування міліціонерами її приватної власності.

Рішення суду

Суд одностайно або більшістю голосів визнав порушення положень ст. 3, 8 та 1 прот. 1 Конвенції, відхиливши решту скарг заявниці як необґрунтовані, а також зобов'язав Україну виплатити заявниці, упродовж трьох місяців з дати набуття рішенням статусу офіційного 5 тис. євро відшкодування моральної і матеріальної шкоди.

Рішення Європейського суду з прав людини у справі «КОРОСТИЛЬОВ проти України» від 13 червня 2013 р. (заява №33643/03)

Judgment of the European Court of Human Rights in CASE OF KOROSTYLYOV v. UKRAINE of 13 June 2013 (Application no. 33643/03)

Заява про порушення положень Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, зокрема:

ст. 34 „Індивідуальні заяви”.

Обставини справи

Заявником у справі виступив громадянин України Микола Олександрович Коростильов (далі – заявник).

21 січня 2000 р. заявник був заарештований міліцією за підозрою у заздалегідь спланованому вбивстві двох людей у жовтні 1999 р. Згідно тверджень заявника, він був побитий працівниками міліції. Медичного обстеження він не проходив.

Під час допиту, згідно своїх тверджень, заявник був підданий психологічному тиску, через що він зізнався у своїй причетності до вбивств; йому також не надали допомогу адвокатів; він, врешті, був у нетверезому стані під час допиту. Натомість уряд стверджував, що ніякого тиску не чинилося, на допиті була присутня гр. П., адвокат; що також заявник зізнався у пограбуванні гр. Т.

22 січня 2000 р. заявник був переведений до Одеського центру тимчасового затримання; там, згідно його тверджень, його також били, і умови його утримання там були незадовільні.

9 лютого 2000 р. заявник був переведений до СІЗО м. Одеси, де, згідно його тверджень, з ним поводитись не краще, ніж раніше.

Тоді ж заявникові було пред'явлене звинувачення у вбивстві гр. Т. Під час свого затримання він неодноразово робив суперечливі заяви щодо своєї причетності до зазначених злочинів.

Розслідування справи було завершено до червня 2000 р., під час розслідування заявник кілька разів змінив свого адвоката; на судовому процесі, зокрема, його представляв гр. К. Він також хотів, щоб його дружину призначили його представником, але її в той час опитували як свідка.

Під час судового процесу заявник частково зізнався у причетності до зазначених злочинів, але заперечував свою причетність до вбивств. Тим не менше, 27 червня 2002 р. Одеський обласний апеляційний суд (далі – суд м. Одеси) визнав його винним у бандитизмі, нелегальному зберіганні зброї, грабунках та вбивствах, і засудив його до довічного позбавлення волі, а також конфіскації його майна.

Заявник кілька разів безуспішно подавав апеляції до суду м. Одеси та Верховного Суду України. 2004 р. він був переведений до тюрми, де він зараз і відбуває свій вирок.

24 вересня 2003 р. заявник звернувся до Європейського суду з прав людини зі скаргою, по-перше, на неприйнятні умови його утримання у обох СІЗО, по-друге, на несправедливість винесеного вироку, по-третє, на жорстоке поводження з ним працівників міліції.

Рішення суду

Суд одностайно визнав порушення положень ст. 34 Конвенції, відхиливши решту скарг заявника як необґрунтовані, а також зобов'язав Україну виплатити заявнику, упродовж трьох місяців з дати набуття рішенням статусу офіційного 3 тис. євро моральної шкоди.

Рішення Європейського суду з прав людини у справі «КІРОВОГРАДОБЛЕНЕРГО проти України» від 27 червня 2013 р. (заява № 35088/07)

Judgment of the European Court of Human Rights in CASE OF KIROVOGRADOBLENERGO v. UKRAINE of 27 June 2013 (Application no. 35088/07)

Заява про порушення положень та протоколів Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, зокрема:

ст. 1 «Захист власності» Протоколу 1.

Обставини справи

Заявником у справі виступило українське публічне акціонерне товариство „Кіровоградобленерго” (далі – товариство-заявник). В

суді воно було репрезентоване гр. А.Л.Дудкою, адвокатом з м. Кіровограда.

У жовтні 2004 р. суддя гр. З. порушив у Ленінському районному суді м. Кіровограда кримінальну справу проти товариства-заявника. Він скаржився на те, що товариство йому вимкнуло електроенергію за несплату комунальних боргів, хоча згідно положення про статус суддів, він отримував 50%-ву знижку на плату за електроенергію, і в межах, встановлених даною знижкою, він за все сплатив.

26 жовтня 2004 р. Ленінський суд задовольнив скаргу гр. З., поставивши товариству-заявнику вимогу знову підключити його квартиру до електромережі, погасити його борг у розмірі 668,93 грн., і виплатити йому 1 тис. грн. компенсації. 9 березня 2005 р. Черкаський обласний апеляційний суд залишив ухвалене рішення без змін.

18 листопада 2005 р. товариство-заявник порушило провадження у Господарському суді м. Києва, проти Кіровоградського обласного апеляційного суду та Державної судової адміністрації України, наголошуючи на суммі, яку гр. З. не сплатив за використану електроенергію, і що компенсацію у таких випадках мало сплачувати не товариство, а держава. Господарський суд у своїй відповіді 21 квітня 2006 р. відповів, що зазначені установи діяли на цілком легальних підставах.

Товариство-заявник кілька разів безуспішно намагалось оскаржити ухвалене 26 жовтня 2004 р. рішення у Верховному Суді України. Останній, між іншим, відхилив апеляцію за відсутності представника товариства (це відбулося 28 грудня 2006 р).

24 квітня 2007 р. Апеляційний господарський суд м. Києва залишив ухвалене 21 квітня 2006 р. рішення без змін. Вищий господарський суд України та Верховний Суд України також відхилили апеляції товариства-заявника. Також останнє безуспішно скаржилось на несплату іншими суддями своїх комунальних платежів.

3 серпня 2007 р. адвокат гр. А.Л. Дудка від імені товариства-заявника звернувся до Європейського суду з прав людини зі скаргою на незаконність вимог держави сплатити так звану

компенсацію суддям, що не повністю заплатили за використану ними електроенергію.

Рішення суду

Суд одностайно визнав порушення положень ст. 1 Протоколу 1 до Конвенції, а також зобов'язав Україну виплатити товариству-заявнику упродовж трьох місяців з дати набуття цим рішенням статусу офіційного 95,67 євро відшкодування матеріальної шкоди.

IV. РОЗВИТОК ДОКТРИНИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРАВА

ЄС прагне ухвалити законодавство щодо захисту даних до травня 2014 року

EU wants data protection bill by May 2014 (<http://euobserver.com>, 15.07.2013)

Європейська Комісія прагне якнайшвидшого ухвалення законодавства про захист даних; наразі проекти відповідних документів розглядаються у комітеті з громадянських свобод Європейського Парламенту. Регламент та пов'язана із ним директива спрямовані на захист персональних даних громадян ЄС від їх неналежного використання шляхом запровадження єдиного уніфікованого законодавчого інструмента в рамках ЄС.

15 липня 2013 року Комісар ЄС з питань правосуддя Вівіан Редінг звернулася до держав-членів із закликом внести відповідний законопроект до порядку денного осіннього саміту ЄС. На її думку, буде корисним, якщо Європейська Рада у жовтні, поряд із розглядом питань щодо Європейського спільного ринку, розгляне також і це питання та прискорить роботу Ради у цьому важливому напрямі. Зі свого боку В. Редінг прагне прийняття зазначеного пакету документів до травневих виборів у Європейський Парламент 2014 року. Цей крок неодноразово відкладався парламентом через детальне обговорення членами комітету з громадянських свобод близько чотирьох тисяч поправок, голосування щодо яких було заплановано ще на початок 2013 року, але зараз перенесено попередньо на середину жовтня.

Заклик В. Редінг щодо прийняття відповідного пакету законодавства логічно впливає із вимоги Канцлера Німеччини А. Меркель ухвалити більш жорсткі заходи щодо захисту даних на рівні Союзу. Як зазначила нещодавно А. Меркель, американські компанії, які базуються в Ірландії (такі як *Facebook* або *Google*), мають дати пояснення, якою мірою вони діляться отриманими персональними даними громадян ЄС із органами влади США. Скандал довкола викриттів, зроблених газетою «Guardian», щодо міри і обсягу американських «шпигунських» операцій, обурило європейську громадськість і змусило Інтернет-гігантів «оборонятися».

У червні ц. р. компанія *Facebook* повідомила, що за другу половину 2012 року отримала загалом від 9 до 10 тис. запитів щодо доступу до персональних даних від державних установ США. Соціальний медіа-гігант прагне, щоб державні органи США послабили обмеження для того, щоб краще інформувати своїх користувачів про види запитів, які вони отримують і як на них відповідати.

Водночас посадовці Єврокомісії переглядають дві підписані раніше із США угоди щодо передачі даних, паралельно проводячи переговори з питань торгівлі у Вашингтоні. Зокрема, перевірки стосуються дотримання США умов, передбачених угодою про записи даних про пасажирів та систему СВІФТ (Організація всесвітнього міжбанківського фінансового зв'язку).

Комісар ЄС у внутрішніх справах Сесілія Мальмстрем вже зробила американцям попередження стосовно того, що обидві угоди під загрозою подальшого функціонування, якщо звіти про їх перегляд (які буде подано восени) підтвердять занепокоєння Європейського Парламенту з приводу гарантій захисту персональних даних громадян ЄС. Деякі високопосадовці, близькі до керівництва Європарламенту, вже зараз стверджують, що обидві угоди – дійсно під серйозною загрозою. За їх словами, зустрічі щодо їх перегляду розпочалися минулого тижня на тлі «глибокої недовіри» між ЄС і США.

Економічні переваги для Великої Британії від членства в ЄС

EU membership offers UK «economic benefits» (<http://euobserver.com>, 23.07.13)

Згідно з даними оціночних звітів, опублікованих 22 липня 2013 року, членство Великої Британії в ЄС принесло останній «відчутні економічні переваги». Дані звіту про функціонування Європейського спільного ринку свідчать, що її членство «принесло ЄС, а, відтак, і Великій Британії, на думку більшості, якщо не всіх спостерігачів, відчутні економічні переваги» та «значно поширило британську ліберальну модель полікотворення в межах Європейського Союзу».

«Одноставно визнано, що спільний ринок є стрижнем розвитку ЄС, рушійною силою зростання і процвітання держав-членів та має продовжувати ним залишатися. Все це означає, що

спільний ринок може знову опинитися в центрі європейських політичних дебатів, що відкриє можливості для Великої Британії», – зазначається у звіті.

Але також зазначається й інше, зокрема, що регулювання спільного ринку створило «регуляторні рамки, в яких, на думку окремих його учасників, стало складно чи обтяжливо працювати». Перегляд процесу функціонування спільного ринку ЄС є одним із перших шести звітів щодо перегляду так званого «балансу компетенцій», розпочатого у липні 2012 року міністром закордонних справ Великої Британії Вільямом Хейгом.

Результати звіту ґрунтуються більш ніж на 500 різноманітних документах; наступні 26 окремих звітів мають бути опубліковані до осені 2014 року.

Звіти мають сформувати основу для повторних переговорів з питань членства Великої Британії в ЄС. На початку цього року британський прем'єр-міністр Девід Кемерон окреслив плани пошуку подальших варіантів «неучасті» та «відступів» як наслідків референдуму щодо членства Великої Британії в ЄС, якщо на наступних виборах консервативна партія здобуде перемогу.

Водночас, звіт щодо політики у сфері охорони здоров'я викликав стурбованість тим, що «нездорове законодавство», таке як суперечлива директива щодо робочого часу, яка регулює кількість робочих годин на тиждень, може негативно вплинути на британську сферу охорони здоров'я. Британія також наполягає на тому, що рішення стосовно змін у податковій політиці ЄС мають ухвалюватися одностайно, а не кваліфікованою більшістю. Крім того, у звітах щодо розвитку політики у сфері надання допомоги, а також зовнішньої політики пропонується підтримка відповідної діяльності ЄС більшістю та, зокрема зазначається, що близькість цілей розвитку Великої Британії та ЄС означає, що останній може діяти як множник британських політичних пріоритетів та впливу.

На думку В. Хейга, зазначені звіти зібрали у єдине ціле докази з усієї Європи, щоб відобразити чітку і детальну картину впливу Європейського Союзу на повсякденне життя європейців. Він також переконаний, що ці звіти значно сприятимуть проведенню дебатів щодо майбутнього ЄС не лише у Великій Британії, а й в інших європейських країнах.

Науково-практичне видання

РЕФЕРАТИВНИЙ ОГЛЯД ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРАВА

Випуск 29-30

*За загальною редакцією В. О. Зайчука,
Керівника Апарату Верховної Ради України,
академіка НАПН України*

Випуск підготували:

Зайчук О. В., Санченко А. Є., Горькавий С. С.,
Коптева О. О., Тупчій А. В.

Відповідальний за випуск

Ворошилова І. В.

Формат 60x90/16. Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman.
Ум. друк. арк. 5,48. Обл.-вид. арк. 6,69.

Оригінал-макет підготовлено в
Інституті законодавства Верховної Ради України
04053, м. Київ, пров. Несторівський, 4.